እንጨት ለቀማ መላክና ፥ ባለትዳር ለሆነችው ሴትዮ ነገሩን ነግሮ ከእንጨት ሰበራ መልስ ምቹ በሆነ መንገድ ይዛቸው እንድትመለስ ።

ልኬለሽ እንደ ተለመደው ፥ መጫኛዋን ጠቅላና ድግድጋቷን አሳ ምራ ከባልንጀራዋና ከተመከረችው ሴትዮ ጋር እንጨት ሰበራ ስት ሔድ ፥ ምንዳዬና ሁለት ጓደኞቹ ፥ ጢሻ ውስጥ አድፍጠው እየተሟሟቁ አሳለፏቸው ። ቀስ ብለውም ባሳቻ መንገድ ተከተሏቸው ።

ልኬለሽ ስትስቅ ፥ ስታወራ ፥ ስትዘፍን ፥ ስትቀልድ — — — የሚ ሰማት ምንዳዬ ፥ ጠልፏት እስኪገባ ቸኮለ ። የልቡ ምት ፈጠነ ። እያያት ናፈቃት ። ድምጿ እንደ ውሃ አዟሪት ሕሊናው ውስጥ ተሽከረከረ ። የሚያይና የሚሰማው ሁሉ ደስ አለው ። እነ ልኬለሽ እንጨታቸውን ተሸከመው ወደ ቤት ሲመለሱ ፥ እነ ምንዳዬ እየተከተሉ ከተመከረ በት ቦታ ደረሱ ። ልኬለሽ ከመኻል ሆና እየዘፈነች ስትጓዝ ፥ ሦስቱም ወንዶች ሴትዮዋን አሳለፉና ሁለቱ የልኬለሽን ሸክም ከግራና ቀኝ ድንገት ብድግ ሲያደርጉት ፥ ምንዳዬ ማንገቻውን ባንገቷ በኩል አወ ለቀና ሁለት እጅዋን ይዞ ሲሸከማት እሪታዋን አቀለጠችው ።

"ዝም በይ ! እስቲያባሽ ትጮሂያለሽ !" አላት በቁጣ ። ኡኡታ ዋን ስታስነካው አውርዶ አፏን አፈነው ። አንደኛው ባልንጀራው አሮጌ መቀነቷን ፈትቶ አፏን አሰረና ፥

"ና አሳዝለኝ" አለው ሌላውን ። ልኬለሽ አልታዘልም በማለት ባለ በሌለ ኃይሏ ተፈራገጠች ። አልሆነላትም ። አንድ ሁለቱዬ ቀላል ጥፊ እንደ ቀመሰች ፥ ከማይለቅ ወጥመድ እንደ ገባች ዐወቀች ።

"ዋ ! እንዲች ብላችሁ አንዲት ወሬ ብታወሩ ! በሉ ቀጥ ብላ ችሁ ሒዱ" ተባሉ ሴቶቹ ። ጓደኛዋ እንጨቷን ጥላ እያለቀሰች ፥ ሴት ዮዋ እንዳላወቀች ፥ "ምነው ዛሬ ቀን እግሬን በሰበረው" እያለች ጉዞ ቀጠሉ ።

ልኬለሽ ኡኡ እንዳትል ታፍናና የዱላ ውርጅብኝ ፈርታ ከፊት በምንዳዬ ፥ ከኋላ በባልንጀራው ታጅባ እየነፈረቀች ወደ ምንዳዬ ቤት ታዝላ ስትገባ ዕልልታው ቀለጠ ።

ምዕራፍ ሠላሳ አራት

ምንዳዬ ፥ በዕለቱ ከቀኛዝማችና ከአቶ ወርቅነህ መዘውር ጋር ስለ ዋለው ውሎ ሲያወራላቸው ፥ "አንዳንድ ቀን ደሞ እሚያሯሩጥ ነገር አለባቸው" አለች ልኬለሽ ። "ድንገት ብድግ ይሉና መንገድ ይገባሉ ፤ ዛሬስ አይመለሱም ሲባሉ ፥ ከተፍ ይሏታል ። ሰው ይደክመዋልን እግ ያውቁ ሰውዬ ! እኔ እንዲያው አቅም ቢኖረኝ ሌላም አልመኝ ። እሳቸ ውንም ጠበንጃ አሸክሞ ሲያስሮጡ ማዋል ነበር ! ታዲያ በየት !" አለች እየሣቀች ።

"ምን በደሉሽ ልጄ ? እኛስ 'ዕድላችን' ሆኖ ነው ፥ እሳቸው ደሞ ምን በወጣቸው ? መቼም ሰውን ተጠላነው ፥ የኛን ክፉ ለሱ ነው ።"

አልመለሱለትም ።

ቀኛዝማች ፥ ስለ ልኬለሽ መኖር ወይም አለመኖር ደንታ የላቸ ውም ። በሳቸው ዐይንና ግምት ፥ በአካባቢው ከሚግበሰበሱት አንዷ ነች ። እውነትም የኑሯቸው ደረጃ ሲነጻጸር ከትልቅ ዳመራ አጠገብ የምት በራ ሰንጥር ትመስላለች ። ታዲያ እንዴት ይዩዋት ?

"እውነትክን ነው ልጄ ፤ እኔ ለያውስ ምኑን ዐውቄው ! ይኸነዬኮ ደህና ሰው ይሆኑ ይሆናል" ብላ ምንዳዬን ላለማስከፋት ንግግሯን ጠገነችው ።

"በሉ ሌላ ጨዋታ እንጫወትበት ፥ እኛ ስለነሱ እናወራለኒ ፥ እነሱ ከጆሯቸውም ጥፈውን ዐያቁ" ብሎ ቸርነት እየሣቀ አሣቃቸው ።

መዓዱ እንደ ተነሣ "ያንን ነገር ላምጣው እንዴ ?" አለች ልኬለሽ ቸርነትን እያየች ።

"የቱን?" አላት እየጠረጠረ ።

"ያንን ነዋ! ያንን ቅድም የሰጠኸኝን ።"

"ምን ነካሽ ? ደህናም ሰው አልነበርሽ እንዴ ? ምን ነበር የተባባ ልነው ?" አላት በመገረም ።

"አይ ያንተ ነገር ! ምን እንዳይል ብለህ ነው ? ከሆነ አይቀር ሁላ ችንንም ደስ ይበለን ።"

"ጤናም አልያዛት እንዴ ? በይ ልሒድልሽ እቴ ! ባልና ሚስት ታንድ ምንድን ነበር ይቀዳል እሚሉት ? — — ያኗትን ትታ ያላ ኗትን" ብሎ ብድግ አለ ።

"ካንድ ወንዝ ይቀዳል ነው ። መቼም ያለኔ አይሆንልህ" ብሎ ጣልቃ ገባና ፥ "ምንድነው ነገሩ? ለኔ ንገሩኝና ልገላግላችሁ ። ባይሆን የዳኝነቱን ትከፍላላችሁ ።"

"ማ ቢያቀምስህ? የምን ጠጋ—ጠጋ ነው — — — እኔና እሱ እንተዋወአለን!" ብላ ቸርነትን ጐትታ አስቀመጠችው ። እንደ ቆመ ችም ፥ "ጥሩ ነገር በማድረግህ ምን አስፈራህ? እንዲያውም ባንተ እጅ ያምራል ። እኔ በናንተ መኻል ምን ዶለኝ ።"

"ምንድነው ነገሩ? ይኸነዬ እኮ አርቲ—ቡርቲ ይሆናል — —"

"መስሎሃል? ምንም ይሁን ምን ፥ ምን አስቸኮለህ? — — ቀስ ብለን ኮርተን" አለች እየሣቀች ።

"እይ ያንቺ ነገር! ደሞ አደራሽን ስል መዋሌ ። ለዚህ—ለዚ ህማ ምን አለፋፋኝ" አለ ቸርነት ።

"እንዲያውም አልሰማ! ለምናችሁ ትነግሩኝ የለ! — — ያለኔ አይሆንላችሁ" ብሎ ምንዳዬ ሣቀ ።

"እንዴት ተጎዳን እቴ? አንተ አልሰማ አልክና ጉዳያችን አይነ ቅዝ ፥ እኛም ሳናስደገድግ አንነግር" አለችው ።

"ታዲያ ምን ልበል? እንዳንዳንደዬው የነቀኛማይ ወሬ ነገራች ሁን ጥፍትፍት ስታረጉት ፥ አቄላችሁኝኮ!"

"ይልቅዬ ቀልድህን ትተህ ፥ የምነግርህን እህ በልና —— እሺ በለኝ!"

"ብያለኋ! ያለኔ አይሆንላችሁ ። ለእሺውም ፥ ለእምቢውም እስቲ መጀመሪያ ይሰማ ነገሩ?"

"እምቢ ብሎ ነገርማ የታል? እማይባለውን! ለዚያውም ቢሆን በመጀመሪያ ልኬለሽ ሙች ብለህልኝ ነው ። እንዲህ በዋዛ እንላቀቅ መስሎሃል!" ስትል ቸርነት ቀና ብሎ አያት ።

"ወይ ጣጣዬ! ነገሩን ሳላኽው ፥ ሙችና አትሙቺን ምን አመ ጣው?"

"ነገሩማ ይነገርሃል — — — የት ይቀራል ።"

"አንቱል አስምለሽኝ የማይሆን ነገር ተሆነስ? ይኸን እያስማሉ መንገር ተውኝ አላልኩምይ!"

"አዬ! ምነው በቁሜ ገበያ ባታወርዱኝ ። አሁን ማ ይሙት ቸርነት ቢጠይቅህ እምቢ ትለዋለህ?" አለች ኮስተር ብላ ።

"እሱ'ስ እውነሽን ነው እምቢ አልለውም ። ታዲያ እምቢ አይ ልም እያላችሁ እንደ ሞኝ — — —"

"እኛ ሞኝ ነህ አላልንም! ያውም አንተን? ምን ቅብጥ ቢያረገን! ይልቅዬ በይ ሙች በልና ይነገርህ ። ቀላል መስሎታል?"

"ግድየለሽም ስልሽ!"

"አይይይ! ምንድነው እቴ ምንችክ ማለት!"

"በይ ደስ ይበልሽ! እላለሁ ።"

"እላለሁ ከማለት አትለውም?"

"ልኬ ሙች!" አላት በቁም ነገር እየሣቀ ።

የቸርነት ልብ በደስታ ተከብባ ነፍሱ ተነፈሰች ።

"እንግዲያውማ ቸርነት እንዲህ አረገልህ — —" ከማለቷ ሁለ ቱም ትኩር ብለው አዩዋት ።

"ምን አረገ ልጁ?" አላት ቶሎ ብሎ ።

"ከሰውዬው ጋ አዲሳባ ልትሔድ ነው ማለትን ተሰማ ጀምሮ አብሶ ይኸን ሰሞን ግራ ግብት ብሎታል ። ሰማይ መሬቱ ድፍት እሚ ልበት ነው የመሰለው ። ከኔ ብሶልሃል ። ዛሬ ሳያመው የውሽቱን አመ መኝ ይልልህና ያቺኑ ጤፍና ቀጠጦውን (ማሽላ) ሸጥ አርጎ ፥ ለምንዳ ስጪልኝ — — —" ብላ ንግግሯን ሳትጨርስ እንባዋ ዝርግፍ አለ ። ቸርነት አቀረቀረ ።

"ተቀበልሽው እንዴ ?" አለ አሻቅቦ እያየ በዝግ ገጽታ ።

"እሱንማ ልነግርህ አደል? አይሆንም ብዬ ብለው ብሠራው ፥ እምቢ አለኝ ። እምቢ ሲለኝ ምን ላርግ ትለኛለህ ?" ብላ ወደ ጓዳ ስትገባ ሁለቱም ባይናቸው ተከተሏት ። እንደ ተመለሰችም ምንዳዬ ሳያስበው የተጠቀለለውን ገንዘብ አስጨበጠችው ። ደነገጠ ። ቀለላት ።

ምንዳዬ በሐሳብ ፥ ቸርነት በደስታ ተዋጡ ።

“ምነው እንዲህ ማረግህ ቸሩ? አ—አ—አ—ሁን ይኽ እሚገባ ነገር ነው?”

“የጄ ማጠር ነውዬ እንዲህም አልነበር — ድህነቱ በየቲ — — እንዳሳቤማ — — —” ብሎ ራሱን ነቀነቀ ።

“ኧረ አጨናነቁን ባየኸው !” ብላ ዐይኗን በጅጌዋ አበሰችው ።

“ምን አስጨነቀው ? አርጉልኝ ዋሉልኝ የሚል የሩቅ ሰው ሲሆን ነው ።”

“የሌላ መስለህ ? አነሰች ብሎ ሠግቶ ነውዬ ከፊታውን ነውዬ ማየት !” ብላ ከነእንባዋ ፈካ አለች ።

“መች አጣሁት ! ለምን አንዲት እፍኝ አተር አትሆንም ?” ብሎ አክብሮቱን በፈገግታ ገለጸ ። ሦስቱም ተያዩ ። የመንፈሳቸው አንድነት የፊታቸውን ጸዳል አደመቀው ። እናም የደስታ ዝምታ ዝም አሉ ።

“ለኔስ ምን ታረግልኛለህ ? እሱ በለጠብህ ማለት ነው ? ታዘብ ኩህ!” አለችው እየሣቀች ።

“ምን ላርግልሽ ? ዐፈር ስሆን ንገሪኝ ልኬ ?” አለ ቸርነት ከልቡ ።

“ኧረ እኔ የቀልዶዬን ነው ! — ሆ !”

“የሱን—የሱን ነገር ታሰላስል ፣ አንቺን — — —” ከማለቱ ፣

“ከተማ ይሙት ! አንተ እኮ የምርህን ይሆናል ። ያው ምያለሁ።”

“እይ እኔ አንቺን ብሆን” አለ ምንዳዬ ።

“ግድ የለህም —እንኳንም እኔን አልሆንክ!”

“የቀረብሽ አንቺ! እኔ ምን አሻኝ! — ” ብሎ ሲሥቅ ፣ እነርሱም ሣቁ ።

“ይልቅዬ የዚያን የርሻውን ነገር ንገረው” አለች ሳያስበት ።

“ምን አሉ ?” አለ ቸርነት ።

“ኧረ ምንም ያሉት ነገር የለም ።”

“ምኑን ነው ታዲያ እሚነግረኝ ?”

“ከትላንት ወዲያ ማታ ተጠርቼ ሔድኩልህ” አለ ምንዳዬ ። “ራት ቀርቦልኝ በላሁና ቅራሪ ቢጤ ስጠጣ ፣ ‘በያ ሰሞን እንደ ነገርኩህ

ከኔ ጋ አዲሳባ ትሔዳለህና ታሁኑ ተዘገጃጅ ፣ ቤትህን በወጉ በወጉ አርግ፣ ሁነኛ ሰው ፈልግና እርሻህን አሳርስ ። ቀላል መሬት አይምሰልህ ። እግርህን ስመው ነው እሚለምኑህ ፣ ስንቱ መስለህ ይጭረው ያጣ’ ሲሉኝ ጊዜ ብድግ ብዬ ጉልበት ስሜ ወደ ቤቴ መጣሁ እልሃለሁ ። እስቲ ጥሩ ገበሬ ማነው ? ማ ይሻል ይመስልሃል ?” ብሎ ትክ ብሎ እያዬው ።

“የምን ገበሬ ልጄ ? ምን ይሆንህ ?”

“እንዴት ነው ፣ ምን ይሆንህ ብሎ ነገር ? ዐፈር እየተዘገነ አይ ቃም ።”

“ሌላውን እላለሁዬ ፣ አንዳንድዬስ አንተም አንፍር ነህ ! ምን ዐመል ነው ወንድሜ ! ኤ — ድ ! ምንድነው እንዲህ ያለ ነገር !” አለ ቸርነት በከረረ ድምፅ ።

“ምን አጠፋሁ ቸሩ?”

“ምን አጠፋሁ? እኔ ምን ሆኜ ነው ሌላ ሰው ማስፈለጉ?”

“ኧረ ንሱ ሰዎች! አሁንስ አበዛኸው! ደሞ ብዬ — ብዬ አንተን! ‘በቅሎ ቲሸለም ጊዜ አህያውን ለጅብ ስጠ’ ያሉት ሰውዬ ቢጤ መጣ — — አዲሳባ ልውሰድህ የተባልኩ እንደሁ — — አንተን — —” ብሎ ሳይጨርስ ፣

“ቸርነት እርሻ አይችልም ያለህ ማነው?” አለ ቆጣ ብሎ ።

“ተውይ ቸርነት —— እኔና አንተኮ — እንዴት ነው ነገሩ ?” ብሎ መላ—ቅጡ ጠፋው ።

ቸርነት ድንገት ቆመና ፣ “ይኽ ሰው እውነትም ጤናም አልያዘው ፣ ገለል ቲልለት ጥሪኝ” ብሎ ራመድ ሲል ፣ እዚያው የቆመችው ልኬለሽ ቀኝ እጁን ያዘችው ። ምንዳዬም ቆመ ።

“እኮ ምን አርግ ነው እምትለኝ? ምን አጠፋሁ?” አለ ምንዳዬ በለ ዘብታ ።

“አሁን ገና ጥሩ ብለሃል! እየው ገለል ቲልልህ! እጉንህ ተወ ዝፌ ጥላ ሁኜብህ ኖሯል ለካ! መቼም ብልህ ሰው የቂለ ለት አያድ ርስ ነው! እኔ ምን ሆኜ? እኔ የት ሔጄ ነው ሰው ማስፈለጉ? ኧረ ምን ስታረግ አሰብከው — —” ብሎ ዝም ሲል ፣ ያም ዝም ስላለው ፣

“ነገሬም አልጣመህ መሰል! — — አቦ ልቀቂኝ ልሒድበት!” ብሎ እጁን ሲስብ ፣

"እስቲ ና ቁጭ እንበልና ንገረኝ?" አለ ምንዳዬ አንገቱን ዘለስ አድርጎ ።

"ምኑን ልንገርህ? ለኔ እሚነገረውን ለሌላ ልንገር ስትል!"

"እስቲ አንዳፍታ ቁጭ በሉና ተነጋገሩ ። እሱም እንዳንተ ፈርቶ ነው ። ምነው እንደ ራስህ ብታየው" አለች ልኬለሽ ለማቀራረብ ።

"አንቺ ደሞ አታለባብሽለት ። የኔ ፍሪያት ሌላ ፣ ይኸ ሌላ ፣ እስቲ በይ ምንና ምኑ ይገናኛል? እኔ እንደናቴ ልጅ ሳየው እማደል ፣ እሱ እንደባዳ ያራቀኝ? አለያማ መች ሌላ ሰው ፈልግልኝ ይል ነበር? ሰው ተሚያምነው ባልንጀራው ምስጢሩን አይደብእም ። እኔ እያለሁ አንቺና ልጆቹ ጦማችሁን አታድሩ፣ እምቢ ይለኛል ብሎ ነው ሰው ማፈላለጉ ።"

"ቦጋለ ይሙት! ገና አሁን ነው ነገሩ የገባኝ! ፍቅርህን! እኔ ልሙትልህ ። ለምን ግልጥልጥ አርገህ አትነግረኝም ። ጥቅሙ ለማን ሆነና ነው? እሺ አንተ ባልክ ይሁን" አለና ከልኬለሽ ጋ ወደ መቀመጫው መለሰው ።

ቸርነት ሐሳቡን እጥር—ምጥን አድርጎ ገለጸለት ። ሣቀችባቸው ።

"ደስም አላለህ እንዴ?" አለው ቸርነት እየሣቀ ።

"እንዴት ብዬ ልንገርህ? የኛ የሰውዬ ተረት ትዝ ይልሃል?"

"የየቱ?"

"የሚሽእል ለት ማታ እኔና አንተን ያጫወቱን ።"

"እእእ! እባ ወርቅነህ ናቸዋ! ምን ብለው ነበር? ረሳሁት እኮ!"

"ሰውዬው እሉ ፣ አህያና በሬውን እየነዳ ተዱር ወደ ቤቱ ቲመለስ ፣ አፋፍ ላይ ይደርሳል እሉ ። በሬው ድንገት ይንሸራተትና ገደል መግባት ። ቁቁታውን ያቀልጠዋል ። ሰዎች ከያሉበት ተሯሩጠው ይደርሱና ፣ እንደ ምንም ተንፏቀው ወርደው ፣ ያንን ቲያጣጥር ያገኙትን በሬ ይባርኩታል ። ገፋፈው የቻሉትን ያህል ይበሉና ፣ የተቀረውን ቆራርጠው ፣ ታቹን በሜዳው ዞረው ያንን ያዋጡትን ሥጋ በበሬው ቆዳ ጠእለው አህያው ላይ ያጫጭኑታል ። መሽቶ ውርውር ሲል ፣ እቤቱ ሊደርስ ጥኢት ሲቀረው ፣ ወገቤን ልፈትሽ ይልና አህያዋ እየሔደች ከምንገድ ዳር ገለል ይላል ። ለካ የራበው ጅብ ገና ከጕሬው ወጥቶ ሱክ—ሱክ ይል ኖሮ ፣ አህያዋን ስታዘግም ያያታል ። ጠጋ ብሎ ሲመለከታት በቆዳ የተጠቀለለ ሥጋ ተጭናለች ። የልቡን ሲያገኝ ጊዜ

'አንቺዬ! እንዲያው ለመሆኑ አሁን አንቺን ማ ብለው ይጠሩሻል? አንቺው ራስሽ ሥጋ ፣ የተጫንሽውም ሥጋ ፣ ተባረኪ! እሰዬው እሰይ!' አላት እሉ" ብሎ ከት አለ ።

"እና የዚች ፍቺዋ ምን መሆኗ ነው?"

"እእ! እዩልኝ እንግዲህ! የልቤን የምኞቴን አገኘሁ ነዋ! ምን ቅሬታ አለ ፣ ሁለመናው አማረ ነዋ! አንተ እኔ አለሁ ስትለኝ ከዚህ ወዲያ ምን ይገኛል? አርሶ እሚያመርተው ቸሬ፣— ተቀባይዋ ልኬ ። ተየህ ወዲያ ምን ይምጣ?" አለው ፊቱ በፈገግታ ተጥለቅልቆ ።

ምዕራፍ ሠላሳ አምስት

ቀኛዝማች ፣ ከበፊቱ የበለጠ ጎዝ አዘጋጅተዋል ፡፡ በነጭ ጤፍ የተሞሉት ስልቻዎች ፣ አዳራሹ ውስጥ ተደራርበውና ተደጋግፈው እንደ ትላልቅ የቤተ—ክስያን ከበሮ ተጋድመዋል ፡፡ በገዛ አህያውና አጋሰሱ ጭና ማጀቴ ለማድረስና አጅቦ ለመሸኘት የተዘጋጀው ዘመድና ባላ የሚነሡበትን ሰዓት ይጠባበቃል ፡፡ ጥር 29 ቀን ማጀቴ ወርደው ፣ በማግሥቱ ወደ አዲስ አበባ ለመመለስ መሰናዷቸው ተጠናቋል ፡፡

እስካዶች ጠላ ጠምቃና ጋኗን መርጋ ፣ ልበ—ወርቅ ሲካካ ዶሮዋን አዘጋጅታና ቢላዋዋን ስላ የምትጠባበቀው የቀኛዝማችን መሔድ ነው ፡፡ ዘግይተውባታል ፡፡

የወይዘሮ እልፍ—ይከንዱ ቅናት ፣ ስርጓጉጥና ሸለቆውን ፣ ገመገምና ተራራውን አቋርጦ ፣ ከወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ ጋር የተለመደ ትንቅንቁን ቀጥሏል ፡፡ የምንዳዬንም ጉዞ እየፈሩ እንደሚወዱት ፣ እየጠሉ እንደሚመርቁት ጠላት ፣ ሳይወዱ በግድ ተቀብለውታል ፡፡ ቸርነትና ልኬለሽ በሬው በሰኔ ገደል እንደ ገባበት ገበሬ ኩምትር ብለዋል ፡፡ ምንዳዬ ውስጡ ቢንሰፈሰፍም ላይ—ላዩን ብርቱ መስሏል ፡፡

ደስታና ሐዘን ፣ ልቅሶና እልልታ ፣ ፍቅርና ጥላቻ — በእያንዳንዱ ሰው ግላዊና ማኅበራዊ ኑሮ ውስጥ ፣ ሰው ራሱን ለመከላከልና ለማዳን ፣ ኑሮውን ለማመቻቸትና ከመሰሎቹ ጋር ተስተካክሉ ወይም ልቆ ለመታየት በሚያደርገው ውጣ—ውረድ የሚያጋጥሙ የኑሮ ባሕሪዎች በመሆናቸው ሁሉም በዚያ ጉዳና ላይ ያልፋል ፡፡

በቀኛዝማች ግቢና በአካባቢው የሚገኙ ሰዎች ፣ በተለያየ ስሜትና ሥጋት ፣ ተስፋና ትካዜ የሚጠባበቋት ቀን ፣ ላንዳንዶቹ ፈጥና፣ ለሌሎቹ አዝግማ ደረሰች ፡፡ የምንዳዬም ስንቅ በሁለት ከረጢት ተቋጠረ፡፡

እነ ቀኛዝማች ፣ በቅቤ የተንጨቀጨቀ ዶሮ ወጣቸውን ፣ ጥራ ቢሞሰሰ የጤፍ እንጀራ እያሸበለበሉ ፣ ሲላቸው በነጭ አረቄ ፣ አለያም በጠላ እያወራረዱ ሲውጡ ፣ ልኬለሽ ፣ ምንዳዬና ቸርነትም ፣ የቅመም ዓይነት ያላነሳትና የቅቤዋ ሽታ ከደጃፍ ያላለፈ የዶሮ ወጣቸውን የለቱ—ለት በተጋገረ የማሽላ እንጀራ በልተው ሙግ—ሙግ የሚል ጠላቸውን ሲጠጡ ዋሉ ፡፡

ፀሐይዋ ዘቅዘቅ ፡ አየሩ በረድ እንደ ማለት ሲል ፡ የቀኛዝማች ጓዝ ተጭኖ መንገድ ገባ ። ወዲያው ሽኚና አጃቢው ሁሉ ከያለበት ተሰበሰበ። ልኬለሽ ገና አሁን ቁርጧን ያወቀች ይመስል በረዢሙ ተነፈሰች ። ልወደድ ባይና ዘመድ ፡ ኑሮ የፈጥኝ ያሰረው ተጋዥ ገበሬና ሎሌ ፡ በተለይም ዋና ቤተኛ ልምሰል ባዩ ፡ እነ ቀኛዝማች የሚቀመጡባቸውን በቅሎዎች እየሳበ ፡ ሌላው አጃቢ ጠበንጃውን ይዞ ካጥር ውጭ መደዳውን ተገጠገጠ ። እነርሱም ረጋና—ኮራ ባለ አረማመድ እያወሩ ዋናውን አጥር እንዳለፉ ፡ ምንዳዬም ጠበንጃውን አንግቶ ፡ ቸርነትን ፡ ልኬለሽንና ልጆቹን እስከትሎ ከጕጀው ብቅ አለ ።

ልኬለሽ ፡ የቤቷን በር ስትዘጋ የእንባዋ በር ተከፈተ ። ማንም ልብ አላላት ። ሁለቱ ሰዎች በቅሎዎቻቸው ላይ እንደወጡ ፡ ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱና አንዳንድ ሰዎች እየተሰናበቱ ተመለሱ ። ሌላው ከበቅሎ ፊትና ኋላ እየሆነ መንገድ ገባ ።

ልኬለሽ ፡ ልጆቿን አስከትላ ጥቂት እንደ ተጓዘች ፡ ምንዳዬ ክንዷን ያዝ አደረገና ፡ "በይ ተመለሺ ። ለልቅሶና ለእንቅፋቱ ከሆነ ይበቃል!"

"ማ? ሀ! እኔ ነኝ ተመላሿ? ምነው በል ፡ ምንስ ቢሆን መኪና ላይ መውጣትህንና ከሳቸው ጋ በደህና ምንገድ መግባትህን ባይኔ ሳላይ ነው ፡ ነፍሴ በጇ ብላኝ እምመለሰው? እንቅፋትም አይመታኝ ፡ ራመድ—ራመድ እላለሁ ። ለልቅሶውም አታስብ ። እንዲህ ልኩን ሳቀው እርፍ እል የለ? ግድየለህም አታስብ ፡ ይልቅ ሒድ እንሒድ!"

"ቤቱን ለማን ትተሽው? ልጆቹስ?"

"እኛም አብረን እንሔዳለን ፡ አይደኽመንም" አለ ትንሹ ያባቱን እጅ እያሻሸ ።

"በሉ ኑ እንሒድ ፡ መንገዱስ ምንም አይደል?" አለ ቁርጡን ዐውቆ።

ቸርነት የመለየት ስሜት አፉን ሸብቦት ፡ የምንዳዬን ስንቅ አንጠልጥሎ ይከተላል ። ከነሱ ኋላ ሌላ ሰው አልነበረም ።

ጥቂት እንደ ተጓዙ ፡ ምንዳዬ ትንሹን ልጁን እንኮኮ አለው ። መንገዱ ሳይታወቃቸውና የሔዱ ሳይመስላቸው ማጀቴ ደረሱ ። በመጀመሪያ ሁሉም ቀኛዝማች ከገቡበት የዘመድ ቤት ገብቶ ዐረፈ ። የማታ ማታም ወደየዘመዱና ወደየሚያውቀው ሰው ቤት ሲበተን ፡ ምንዳዬም ከጓደኛው ጋር የሚያድርበትን ቦታ ነግሮ አስፈቀደ ። ልኬለሽ ልጆቿን ፡ ምንዳዬንና ቸርነትን ይዛ ማጀቴ ዶር — አምባ ከሚኖሩት ዘመዷ ቤት ገባች ። ጥሩ መስተንግዶ ተደርጎላቸው

ሲያወሩና ሲያወኩ ሌሊቱ ተጋመሰ ። ለሁለቱ ወንዶች አልጋ ተለቆላቸው ፡ ልኬለሽ ከነልጆቿ ጀንዲ ተነጥፎላት ከባለቤቲቱ ጋር ወለሉ ላይ ተኙ ።

ዶሮ ደጋግሞ እንደ ጮኸ ቤቶቹ ተነሥተው ፡ ባለቤትዮዋ ምጣድ፡ ልኬለሽ ድስት ጥደው ሲጣደፉ ወፍ ተንጫጫ ። ወገግ እንዳለ እነ ምንዳዬ ፊታቸውን ታጠቡ ። ካማን አውለኛቸው በኋላ ፡ ምንዳዬ ፡ ልኬለሽንና ቸርነትን ይዞ ወደ ጓሮ ዞረ ። ጠበንጃውን ባፈሙዙ ጨብጦ በእሱና በጓደኛው መኻል በሰደፉ ካቆመው በኋላ ፡ "ቸርነት" አለው ልብ በሚመስጥ ድምፅ ። "እንግዲህ የልኬንና የነእሻጋሪን ነገር አደራ! እኔ ብሔድ አንተ አለህ ። አንተ ካለህ ደሞ እኔ ያለሁ ያክል ነው ። ልጆቹን እንዳያስለቅሷቸው ። እሷንም እሱ ተሔደ ብለው እንዳያንከላፍቷት — አደራህን" ብሎ ዝም አለና ፡ "አንተም እንካ ይኸን ቀኝ እጄን ፡ ጠበንጃዬን ። ወንድም የለኝም ወንድሜ ነው እንካ!" ብሎ በሁለት እጁ ሰጠው ።

ልኬለሽ ፡ ይሆናል ብላ ያልጠበቀችው ጉዳይ ቢሆንም ፡ የባለቤቷ ጠበንጃ ፡ እሷም ለምታምነውና እሱም ለሚወደው ባልንጀራው በመሰጠቱ ምንዳዬ በከፊል አብሯቸው የቀረ ስለ መሰላት በጣም ደስ አላት። ቸርነት በጠበንጃው ሳይሆን በጓደኛው እምነትና ፍቅር ተመሰጠ ። የሚናገረው ጠፍቶት ዝም ሲል ዐይኖቹ እንባ ከተሩ ። ከቃላት የላቀ መልስ ነበር ። እየተለያዩ መዋሐጃ ፡ እየተዋሐዱ መኀልበቻ ።

"አታስብ ፡ እኔ እያለሁ ማባቱ ይነኳቸዋል ? —— አታስብ! አሁንማ ቀኝ እጅህን ወንድምህን ትተህልኛል ፡ ሁለዜም አብረኸኝ ነህ" ብሎ እንባውን ለማበስ ፊቱን አዞረ ። ምንዳዬ አንገቱን ሰበር ሲያደርግ ፡ የልኬለሽ ዐይን የእንባ ቦዩን ቀደደ ።

የአውቶቡሱ ጥሩንባ ፡ መንገደኞችን ለመቀስቀስ በተከታታይ ተነፋ ። ልኬለሽ ልጆቿን አስነሥታ አንድ ሁለትዬ አጕረሰቻቸውና አውቶቡሱ ወደ ነበረበት ገሠገሡ ። በመኪናው ዙሪያ ከተሰበሰቡት ሰዎች አንዳንዶቹ የሚጫን ዕቃ ወደ ላይ ሲያቀብሉ ፡ ሌሎቹ ኮተታቸውን እየቋጠሩ ፡ ካንዱ ወደ ሌላው እያጋቡ ያመቻቻሉ ።

ሞተሩ ተለኩሶ ፡ ጢሱ ቡልቅ—ቡልቅ ሲል ፡ መላ ብረታም አካሉ ተንዘፈዘፈ ። እነ ቀኛዝማች ወደ አውቶቡሱ ሲጠጉ ፡ አብዛኛው ሰው ገለል አለላቸው ። ምንዳዬና ቸርነት ጠጋ ብለው እጅ ነሡ ።

"ጥሩ ደርሰሃል ፡ እንግዲህ ነቃ—ነቃ ማለት ነው" ብለው ወደ አቶ ወርቅነህ ዘወር ሲሉ ፡ እነሱም ወደ ልኬለሽ መለስ አሉ ። ሲለያዩ ተያዩ ። አንዳንድ ሰዎች ወደ አውቶቡሱ መግባት ሲጀምሩ ፡

ምንዳዬ ልጆቹን አገላብጦ ሳመና፣ "አንተ ካለህ ምንም አሳብና ሥጋት የለብኝ" ብሎ ቸርነትንም ሳመው። እንባዋ አልገታ ያላትን ልኬለሽን፣ ቀኝ እጅዋን ያዝ አድርጎ፣ "እኮ በቃሽ ልኬ! ምነው ምነው ነግሬሽ እያለቀሽ አትሸኚኝ ደግም አዶል!" ብሎ አገላብጦ ሲስማት፣ እንባቸው ጉንጫቸው ላይ ተቀላቀለ። ቸርነት ግን ፈዘዘ።

እነ ቀኛዝማች፣ ከሾፌሩ አጠገብ ካሉት ጥንድ ወንበሮች ላይ ሲቀመጡ፣ ምንዳዬ ወደ መጨረሻው መደዳ ሒዶ ጠባብ አልጋ መሰል ወንበር ላይ በስተግራ ጥግ ካሉት ሰዎች ጋር ተቀመጠ። እሱ በዝጉ መስተዋት በኩል ወደ ውጪ፣ ልኬለሽ፣ ቸርነትና እነአሻጋሪ ከውጪ ቆመው ሲታዩ፣ መኪናው አጓርቶ ጎማዎቹ ተንከባለሉ። መለያየትና መነፋፈቅ ተወጠነ። አውቶቡሱ በኮረኮንቻማው መንገድ ላይ ደፋ ቀና እያለና አቧራውን እያቦለለ ቁልቁል ተሽከረከረ። ቸርነት፣ ልኬለሽና ልጆቹ ባቧራው ብናኝ ውስጥ እየራቀና እያነሰ የሚጓዘውን ተሽከርካሪ ባይናቸው እየተከተሉ ሲሸኙት፣ ምንዳዬም የኋልዮሽ ሲመለከት፣ ከዚህም ከዚያም የእንባ ውሃ ሻሽና የአቧራ ብናኝ ተዘርግቶ፣ የጭጋግ ግርዶሽ ፈጠረ።

ምዕራፍ ሠላሳ ስድስት

የሞገስ አምባቸውና የላቀች ተገኔ ጋብቻ ጉዳይ ቀነ—ቀጠሮ የተያዘለት ቢሆንም፣ ሞገስ የምኞቱን ፍሬ ጨብጦ ወደ ቤቱ እስኪገባና ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑም የቀጠሮው ቀን ደርሶ እስከሚያስረክቡት ድረስ፣ ገባ—ወጣውና የመጠቃቀሙ ነገር በሰፊው ቀጥሎ ሰነበተ። እሱም ቢሆን ነፍሱ ተደስታ ተስፋው የምትፈካው፣ ባካባቢዋ ተገኝቶ ሲያያት ነበር። በፍቅሯ ተይዞ መመላለሱ እንዳይታወቅበት ልዩ ልዩ ጥረት ቢያደርግም፣ የገጽታው መለዋወጥ፣ የዐይኑ መንከራተት፣ የቀልቡ መሸፈትና፣ "መጣሁ" እያለ ወደ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ቤት ጐራ የማለቱ ነገር፣ "ይቺ ባላገርኮ በፍቅር አናወዘችው" የሚለውን የቤተሰቡን ወሬ አጠናከረው እንጂ፣ እንዳሰበው ሊሸፈንለትስ አልቻለም።

አንድ ቀን ላቀች ከተገዛላት ልብስ መኻል፣ ደማቅ ሰማያዊ ቀሚስና ቢጫ ሹራብ ለብሳ፣ ነጭ ተረከዝ አጭር ጫማ አድርጋ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ፊት ስትቆም፣ ባለባበስና በወጣትነቷ እየቀኑ ፈገግ አሉና፣ "ተዋል አደር ደም ስንትና ስንት አለ———ገና ሙያሽንና ጣምናሽን ታያቀው ይኸን ያክል የሆነ —— ሰንበትበት ብሎማ እጁ የዶለሸለት —— ኧረ ተይኝ እቴ" አሉ እየሣቁ።

የልቧን በልቧ ይዛ፣ "እኔ እኮ ታዲያ ቲመላለስ፣ ተምሩም አልመሰለኝ፣ እስተዚህም ነገሬ አላልኩት ነበር። 'የከተማ ወንዶች ውል የላቸውም፣ መላ—ቢሶች ናቸው' ሲሉ እየሰማሁ ካንገት በላይ ይመስለኝ ነበር። ለካ ውለኛ ሰውም አለባቸው" አለች ኩስተር ብላ።

"ይኸ ሁላ ሰው እየሁ የተወለደ መሰለሽ? ከስንት አንድ ነው። አሁን ይኸ እምታዪው ሞገስ ለዚህ ሁሉ ወግና ማረግ የበቃው እዚሁ ተወልዶና አድጎ አይምሰልሽ! እኚህ ያጐቴ ሚስት የቡልጋ ሴት ናቸው። የዚህ የሞገስ አባት እንዴት ያሉ ዘመድ ወዳድ፣ ቸር ነበሩ አሉ። ያባትዬው ውለታ አልፎባቸው ኖሮ፣ ልጅዬው አድጎ ትልእ ልጅ ተሆነ በኋላ፣ አንዳንድ ልጆች ተማሪ ቤት እየገቡ ቲስተማሩ ያይልሽና፣ እረኝነቱን እምቢ ማለት። ቀን ይውጣላህ ቲለው። አንድ ጊዜ ያቺ ማደሪያው ተላይ—ተጌታ ተጥፋ የለ! ተማሪ ቤት መግባት። ሴትዮዋ ታዲያ ይማራልን ሲሰሙልሽ ጊዜ ተደብረ ብርሃን ያስመጡና እዚህ አዲሳባ ማንትስ አሉት እቴ——ተማሪ ቤት ይዶሉታል። ያገር ቤት

ልጅ መሞላፈጥ መዛተል አያቅም ፣ ትምህርቱን ቶሎ ቶሎ ይማር ይፈጥምና ማለፊያ የምግሥት ሥራ ይይዛል ። እየሁ ቤት ፣ እነሱው ጋ ነው ለሰውነት የበቃው ። እንዲህ እንደልቡ ወጣ—ገባ የሚለው፡ ከልጆቻቸው እኩል በልቶ ፣ የለበሷትን ለብሶ በማደጉ ነው ። ይኸው ትታዘቢያለሽ ፣ ሌላማ ማ ዝር ይላል፤ በያ ላይ ደሞ ይኸ የኔ አጐት እንዲህ አይምሰልሽ፤ ትዳር ነው ደጉ ነገር ይልና ፣ እጩዋ ቤት ገብቶ ማለፊያ ትዳር ያሲዘዋል ። የህል—ውሃ ነገር ሆኖ ታይሆንለት ቀርቶ ነውዬ ፣ ታንዴም ሁለቴ ጉልቻ ሞክሯል አሉ” በማለት ስለ ሞገስ ከሰሙት መካከል በከፊል ነገሯት ።

ከሦስትና ከአራት ጊዜ በላይ እያገቡ የሚፋቱ ወንዶችና ሴቶች ስለምታውቅ ፣ ሁለተዬ አግብቶ መፍታቱ አላስደነቃትም ።

*　　*　　*

ሞገስ አምባቸው ፣ በ14 ዓመቱ ትምህርት ጀምሮ እስከ 8ኛ ክፍል የነበረውን ትምህርት በ5 ዓመት አጠናቆ 10ኛ ክፍል እንደ ደረሰ ፣ ካባቱ ሞት በኋላ ሀብታቸው እየሚሰሰና ንብረታቸው እያነሰ የሔደውን እናቱን እንዲረዳ በማሰብ ፣ በአቶ ወርቅነህ መዘውር ግፊትና ይሁን—ይሁን ባይነት ፣ አገር ግዛት ሚኒስቴር ተቀጥሮ መሥራት ከጀመረ ከ10 ዓመታት በላይ ሆኖታል ። ከአዲስ አበባ የመኖሪያው አካባቢና ከት/ቤት ጓደኞቹ ቀስ በቀስ በቀሰመው ጠባይ ፣ የቀድሞ ግትር ባሕሪው ፣ ከጊዜ—ወደጊዜ እየተሞረደ ፣ ከአሻፈረኝ ወደ “እስኪ ይሁን” ባይነት ፣ ከዚያም ወደ መጠነኛ መግባባትና ብልጠት አመራ። ከአቶ ወርቅነህ መዘውርም መስሎ የማደርንና እስኪደላደሉም ጐንበስ ቀና እያለ ማድፈጥን ፣ ሁኔታው ተስተካክሎ ሲቃናም ተደላድሎ መቆ ምን ዐወቀ ። ያም ሆኖ ከፊል ድብቅ ባሕሪው ድንነት እየደፈረሰ ዐልፎ—ዐልፎ ያስቸግረዋል ።

ሥራ የጀመረው አዲስ አበባ ቢሆንም ፣ በዝውውር አሩሲ ጠቅላይ ግዛት ሁለት ዓመት ሠርቶ ሲመለስ ፣ ከተሰጠው የምስጋናና የትጋት መግለጫ ደብዳቤ ሌላ ፣ በልዩ ልዩ የአስተዳደርና የአፈጻጸም ሰበቦች ያገኘውን ብር አጭቆ ነበር ። ከዚያ መልስ አቶ ወርቅነህ መዘውር ቤት ላንድ ዓመት ያህል እንደ ተቀመጠ ፣ በወ/ሮ መንበረ አጠያያቂነትና በባልዬው አቀነባባሪነት ፣ እሱም እጁ እንደቻለ ሰጥቶ ለወግ ለማዕርግ በቃ ።

አንድ ዓመት በወረተኛ ፍቅር ፣ ሁለት ዓመት በንዝንዝ እንዳለፈ ፣ የትዳሩ መሠረት ተናግቶ ምሰሶው ዘመመ ። በሽማግሌ ምክርና ተግሣፅም አልሆን አለ ። ሚስቱ “ይኸ አይገባውም ሥልጡን መሳይ ባላገር ነው ። እኔ አንድ ነገር ብሆን የኋላ ኋላ ይቆጫችኋል ። አይሆንም እያልኳችሁ ነው ፣ ዝም—ቢይ ዝም—በይ ብላችሁ ለዚህ ያበቃችሁኝ” በማለት ቀጭን ጌታ ነኝ ባይ አባቷን ጐትጉታ ስትፋታ ከተካፈለችው ንብረት ሌላ የበኩር ልጁንም ይዛበት ሔደች ።

ከዓመት በኋላም ፣ በራሱ ምርጫ ለሁለተኛ ጊዜ አገባ ። የዚህችኛዋም ከጋብቻቸው በፊት የነበራት ጠባይና ታሳይ የነበረው አስ መሳይ ትሕትና ቀስ በቀስ እየተለወጠ በመሔዱ እያደር አልጣጣም አሉ። ከእርሱ ፍላጐት ውጪ ፣ ባሻት ጊዜ ወጥታ ባሰኛት ጊዜ የምትመለስ፣ ሲቆጣትና ሲቆጣጠራት የምትደነፋ ፣ ተይ ሲላት የሚብስባት ፣ ሰው ጤፉ ቢጤ ሆነችበት ። ይህቺኛዋ የፍቺ ንትርክ ሳታበዛ ፣ “ምን በወጣኝ ነው ከማንም ግትር ጋር አበሳዬን ማየቴ፤ ልጁን እንደሁ ዕድሜ ለናቴ አቀማጥዬ አሳድገዋለሁ” ብላ ትታው ሔደች ።

ከአንድ ሌላ ተጨማሪ የወንደላጤነት ዓመት በኋላ ፣ ለሦስተኛ ጊዜ ከሌላ የኑሮ ጥያቄ ጋር ተፋጠጠ ። ላቀች ተገኔ ። የራሱን የጠባይ ግልባጭ ያገኘ ስለ መሰለውም ፣ “ይህቺን እንደልቤ ልቆጣጠራትና ልገሥፃት እችላለሁ” አለ ።

*　　*　　*

“አሁን ለታም አብረን ሔደን ቤቱን አይተሽዋል ። ያን የመሰለ ቤትና ንብረት ፣ መኪናይቱንም አይተሻታል ። በቀኝሽ ነው ተነሥተሽ የመጣሽው ! ተይ ዝም በይ ! ዕድላም ነሽ ። እስቲ እኔ ያገኘሁት ምን ድን ነው ? ፈጣሪ አምላኬ ደህና ውሃ አጣጪሽን ሰጥቶሻል ። ተስለሽ እንደሁ ስለትሽን አግቢ ። ይኸነዬ ነው ብልጥ መሆን ሞኚት ። ብትበ ደይና ቢከፋሽም ቀኛማች አሉ ፣ እኔም አለሁ ። ስንቶቹ ናቸው ተኛ አገር እየመጡ በየሰዉ ቤት አሳራቸውን የሚንጡት ? ደሞ ያንቺን ማን ያገኘዋል? ኧረ ዝም በይኝ እቴ! አንቺኮ ዋል አደር ብለሽ ለብዙ ሰው ትተርፊያለሽ — —እ !” አሉ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ወሬያቸውን ሲያጠቃልሉ ።

“እኔ እኮ ተእድሙም አንቱ እንዳልሁ ብየኋለሁ” አለች ከደማቁ ልብሷ ጋር እየፈገገች ።

“እኔማ ያንጀቴን አውጥቼ ነገርኩሽ ። ወንዶቹም አገር ቤት የሔዱት ደስ ብሏቸው ነው ። ደግም አላረኩ እንዴ ?” አሉ ስሜቷን በፈገግታቸው እየገዙ ።

“እሺ ብየሁ የለ?” አለቻቸው ባጭሩ ።

ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ፤ በልዩ ልዩ ምክንያት ወጣ ባሉላት ቁጥር የቤቱን በር መለስ ታደርገዋለች ። ቀሚስና ሹራብ ፥ ነጠላና ሻሽ እየ ቀያየረች ፥ የሸራና አጭር የቆዳ ጫማዋን እየለዋወጠች ፥ በረጂሙ የቁም—ሣጥን መስተዋት ቁመናና መልኳን ማየት አዘውትረች ። የገዛ ቁመናዋን ትወደዋለች ። አረማመድና አኳኋኗ በአካባቢው እንዳየቻቸው ወጣት ሴቶች ባለመሆኑ ፥ እነሱን ለመምሰል ከግድግዳው እስከ መስተዋቱ እየተመላለሰች ፥ ከፊቷም ከኋላዋም እየተመለከተች ፥ ራሷን ከተሜ ለማድረግ ጥረቷን ቀጠለች ።

ምዕራፍ ሠላሳ ሰባት

ልኬለሽ ፥ ከቀብር እንደሚመለስ ሰው ተክዛና አቀርቅራ ከልጆቿ ጋር ስታዘግም ወደ ሰደት የምትሔድ እንጂ ፤ ወደ ቤቷ የምትመለስ ትመስልም ነበር ። የሚንቆረቆረው እንባዋ ገጽታዋን አክብዶ ፈገግታ ን ገፈፈው ። እናም ተበሳጭታ ፥ "ወይኔ ልጂት ! የመሔጃ እጦት ነዪ ሬስ ማር—እምባ የሚኬድበትም አገር አዶል!" እያለች ወደዚያው ዘግማለች ። ቸርነት የጓደኛወን ቀኝ እጅ አንግቶና አቀርቅሮ ፤ ብቸኝ ት እየተሰማው በቀዘቀዘ ስሜት ይከተላል ። የሁለቱም ልብ ተክዟል ።

አውቶቡሱ ካራቆሬ ከተማ እንደ ደረሰ ፥ ሙዝ ፥ ትርንጎና ለሚ ሚሸጡ ወጣቶች ፥ መኪና በመጣና በሔደ ቁጥር ፥ ዘንግና ዱላቸውን መርኩዘውና ተደግፈው ወጪ ወራጁን የሚያስተውሉ ሥራ—ፈቶች በቡት ። እነቀኛዝማች ሲወርዱ ፥ ምንዳዩም መከተል ያለበት ስለመ ለው ፥ እነሱ በወረዱበት በፊተኛው በር በኩል ወረደ ።

ያባታቸውን መምጣት ቀደም ብለው የሚያውቁት የቀኛዝማች ጆች ፥ ገና በማለዳ ነቅተው ይጠባበቁ ስለነበር ካባታቸው ጋር ተሳ ሙ ። አቶ ወርቅነህና ምንዳዩም ሳሟቸው ።

"ምነው የሚካኤል ለት ሳትመጡ መቅረታችሁ? ነግሬያችሁ ልነበረም?" አሉ ቀኛዝማች።

"እቴዋ እናንተ እየሁ ትምርታችሁን አጥኑ ፥ ምንታረት ትሔ ነችሁ ብላን ነው" አለ ምንደስይል ።

"የቧ ነገር ደሞ ይበዛል! እስቲ በእንደዚያ ያለው ቀን ልጅ ከለከላል? እኔ ነኝ ጥፋተኛው ፥ ተማሪ ቤት መዘጋቱን እያወቅሁ ፤ ነው ይዣችሁ በሔድኩ ኖሮ" አሉ ራሳቸውን እየነቀነቁ ።

"እንሔድ ብለናት ነበር ፥ አይሆንም ትትለን ጊዜ ዝም አልን" አለ ናሽዬው ዋሲሁን ።

"አሁን እቧ ወዴት ሔደች? ጠብቂኝ ብያትም አልነበር?"

"ጥሩ ቢና ሸሆቹ ጋ ደርሺ እመጣለሁ ብላ ከትላንትና ወዲያ ደይ" አለ ምንደስይል ።

"አይ የቧ ነገር ! እዚህ እበላይዋ የመሶቤት ሚካኤል እያለ ፣ በሉ እንግዲህ የዘንድሮን በርቱ ፣ ለከርሞ አዲስ አበባ ትማራላችሁ ፣ መስንበቻውንም ልብስ እልክላችኋለሁ ። ደብተር መግዣ ያስፈልጋችኋል እንዴ?" ብለው ድፍን አምስት ብር አውጥተው ለትልቁ ሰጡትና ፣ "በጎ ነሽ ወይ? በደህና ሰነበሽ ወይ ብሎሻል በሏት ፣ ባለቤቷ የለም እንዴ? መቼም እሱ ዕረፍት እሚሉ ነገር አያውቅ ።"

"ከሚሴ እንደሔዱ አልመጡም" አለ ትልቁ ብሩን እያየ ።

እነ ቀኛዝማች ተመልሰው ሲገቡ ፣ ምንዳዬም ከተል ብሎ ገባ። አውቶቡሱ እንደናዳ ድንጋይ እየተንደረደረ ፣ ከካራቆሬ ወደ አጣዬ የሚወስደውን ጠመዝማዛ ቁልቁለት ተያያዘው ።

* * *

ምንደስይልና ዋሲሁን ፣ የቀኛዝማች የመጨረሻ ልጆቻቸው ሲሆኑ፣ ወንዶቹ እነርሱ ብቻ ናቸው ። ወይዘሮ እልፍ— ይከንዱ ከቀኛዝማች ስድስት ወልደው ፣ አራቱ ሴቶች ሲሆኑ አንዷ በሕፃንነቷ ስትሞት ፣ ሦስቱ ግን ፣ "የደምና ያጥንት አቻ ተገኘላቸው" እየተባለ በ13 እና በ14 ዓመታቸው አካባቢ ለባል ተሰጡ ። የቀኛዝማች ታናሽ እህት ወ/ሮ ጌጤነሽና ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ ሲጀምር ጀምሮ እጅግም አይግባቡ ። ሁለቱም ቢጠየቁ ለወቀሳም ይሁን ለጥላቻ የሚበቃ ጉልህ ምክንያት አያቀርቡም ። ከአያሌ ዓመታት በፊት ግን ፣ ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ በተከታታይ ሴቶች በመውለዳቸው የተነሣ ፣ "ወንድሜን የስም ማስጠሪያ ወንድ ልጅ አሳጣቸው" ብለዋል ብለው ወሬ ስላደረሱላቸው ተቀይመዋቸው ኖረዋል ። በተጨማሪም ወ/ሮ ጌጤነሽ ማጀቴ ለጉዳይና ለገበያ ሲሔዱ በሹልክታ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ቤት ደረስ ይላሉ የሚል ያልተረጋገጠ ወሬ ከሰሙ ወዲህ ፣ "የባልን ዘመድ ሰብስቦ ነበር በእሳት መለብለብ" እያሉ ግንኙነታቸው ካንገት በላይ ሆነ ። ያም ሆነ ይህ ሁሉም 'ያሉ'' ወሬና አሉባልታ ስለነበር ሲገናኙም ሲለያዩም ይሳሳማሉ ። ደስ ሲላቸው ሞቅ ያለ ወሬ ያወራሉ ። እንደ ቀኛዝማች ሚስት ፍላጐት ቢሆን ልጆቹ ማጀቴ ቢማሩ ደስታቸው ነበር ። ነገር ግን ፣ ጣውንታቸውን ስለ ጠረጠሩና ፣ 'በጅ—አዙር መዳኒት ብታቀምስብኝ ምን እባቴ እሆንዋለሁ' በሚል ፍርሃት ፣ ልጆቹ አክስታቸው ዘንድ ተቀምጠው እንዲማሩ ተስማሙ ።

አባትዬው ግን ፣ "ጌጤነሽ የዋዛ ሴት አይደለችም ። ልጅ ማሳደግ ታውቃለች ። አንዳንድ ሰው ፣ ልጄን አሳድግልኝ ብለው ሲሰጡት ፣ ቀጥቶና ቆንጥጦ አያሳድግም ። ያባልገዋል። ልጆቿ ደብረ—ሲና ወጥተው

ለመማር የበቁት ፣ በሷ ብርታት ነው ። አባታቸውማ ሲበዛ የዋህ ነው። ሴቶቹንም ባለማስተማሯ ያንገበግባታል ። የኖረ ተማሪ ቤት ደግሞ ጥሩ ነው" በማለት ልጆቹን አልብሰውና ቀልበው ማስተማር ለሚችሉት ለወ/ሮ ጌጤነሽ በየጊዜው የልጆች ቀለብ እየተላከላቸው እንዲማሩ ተደረገ ። አራተኛና ሦስተኛ ክፍል ደርሰዋል ። የወ/ሮ ጌጤነሽ ባል ፣ ባንድ በኩል የሚያሳርሱ ፣ በሌላ በኩል ማር ፣ ቅቤና ጌሾ የሚነግዱ ሲሳይ ንብረታቸው የተትረፈረፈ ነው ።

* * *

አውቶቡሱ ፣ ሜዳ ሜዳውን ተግለብልቦና ቁልቁለቱን ተንደርድሮ ፣ ዳገት ሽቅቡቱን እየተንጣጣና እየቃተተ ፣ አጣዬን ፣ ሰንበቴን ሸዋሮቢትንና አርማኒያን ዐልፎ አራት ሰዓት ላይ ደብረ—ሲና ገባ ። እነ ቀኛዝማች ከሾፌሩ ጋር ቡና ቤት ለመግባት መንገድ ሲጀምሩ ፣ ምንዳዩ ትዝ አላቸው ።

መንገደኞች በሁለቱ በሮች ሲወርዱ ፣ "ብዙ እንዳትቆዩ ! ቶሎ በልታችሁ ተመለሱ ! እዚህ እናንተን ሲጠብቅ እሚውል የለም ! ገና ስንትና ስንት መንገድ ነው እሚቀረን ፣ በጊዜ ካልገባን አዳሜ የጅርዩ መጫወቻ ትሆናለህ" አለ እበሩ ላይ ቆሞ የሚያስጠነቅቀው ጸጉረ—እንጭብር ቱታ ለባሽ 'አውታንቲ'

"አንተ ማነህ ? እስቲ ምንዳዬ ብለህ ጥራልኝ እባክህ ?" አሉት ቀኛዝማች ።

ምንዳዬ ፈጠን ብሎ ወርዶ ስላልተከተላቸው ፣ ቅር ብሎት በሩ ላይ ደርሶ ነበርና ገና ከመናገራቸው ዱብ አለ ።

"ና እንጂ! ከእንግዲህ ወዲያኮ ሌላ ምሳ መብሊያ የለም" ብለው በፈገግታ አዩት ። ኃፍረትና የእንግድነት ስሜት እየተጫነው ፣ "እኔ እየሁ እመኪናው ላይ እእያለሁ ፣ አንቱን እከተልሁ እንደሁዴ እሚበላማ ይዣለሁ" ብሎ አንገቱን ሰበር አደረገ ።

"መያዝህንማ መች አጣሁትና ፣ ና ግድ የለህም ፣ ከዚሁ አገር እየለመድክ ትሔዳለህ —— ና !" ብለውት መንገድ ሲቀጥሉ ፣ አለ አሳብ ተቀምጦ ያጨማደዳትን ዙሪያ ቅምቅም ፣ ወገበ ሽንሽን ፣ አፈ—ሰፌ ቁምጣ ሱሪውን እያወናወነና ፣ ከታጠበች ውላ ያደረች ነጣላውን አጣፍቶ ዱላውን እንደያዘ ከመንገድ በታች ወደሚገኝ ቡና ቤት ተከትሎ ገባ ፤ ቀደም ብሎ የገባው መንገደኛ እንደልቡ እያውካካ ይበላል፣

ይጠጣል ። እነቀኛዝማች ሲገቡ ደንገጥ ያለ ፣ ወይም ኖር ብሎ የተቀበለ ፣ ገለል ብሎ መንገድ የለቀቀ ፣ እንደ ሣር—አምባ ወይም እንደ ማጀቴ ሰዎች በተለየ አክብሮት እጅ የነሣ ሰው ባለማየቱ ምንዳዬ ተገረመ ።

ሾፌሩና እነቀኛዝማች በጠባብ ቁልቁለታማ የቤት ውስጥ መተላለፊያ አልፈው ፣ ግርግዳ ላይ በምስማር ተንጠልጥሎና ተለጥፎ የእጅ ውሃ ከሚያንቆረቁረው ገረወይና ላይ ተራ በተራ ሲታጠቡ ፣ ምንዳዬ ጠንቀቅ ብሎ ያያል ። እሱም ያንን ሲፋተግ የሚሰማ ሸካራ እጁን ታጠበ ። ሦስቱ ባንድ ጠረጴዛ ዙሪያ ሲቀመጡ ፣ ምንዳዬ የት እንደሚቀመጥ ግራ ገብቶት አካባቢውን በኃፍረት እያየ ፣ "ምነው ባልመጣሁ ወንድሜ! እዚያው እንደ ቢጤቴ በበላሁ!" እያለ ቆም እንዳለ ፣ ቀኛዝማች ፣ "እህ? ታጠብክና መጣህ?" ብለው ባይናቸው ወንበር ፈልጉለትና "ያውልህ እዚያ ጋ ወንበር" ብለው በጣታቸው አሳዩት።

ግር እያለው ወንበሩ ጠርዝ ላይ ሲቀመጥ ፣ ዱላውን በጭኖቹ አጣብቆ በግራ እጁ አነቃት ። ትላንትና ከሣር—አምባ ወደ ማጀቴ ሲሔዱ ፣ ቸርነት ቀኛዝማችን ባለማጀቡ ዱላ ብቻ በመያዙና በኋላም ምንዳዬ ጠበንጃውን ሲሰጠው እሱም ዱላውን ተቀብሎ ስለነበር ፣ ዱላውን ሲያይ ባልንጀራው ትዝ አለው ። ወዲያው በጤፍ እንጀራ ሁለት ዓይነት የጾም ወጥ ፣ ሁለት ሾጣጣ ቃሪያ አስከትሎ ቀረበለት። ተስተካክሎ ሳይቀመጥ መብላት ጀመረ ።

ከነቀኛዝማች ጋር የተቀመጠው ሾፌር ፣ እግሩን አንፈራጦና ወደ ጠረጴዛው አቀርቅሮ በሚያበለጨልጭ ብርማ ማንኪያና ሹካ ፣ እያንዘላዘለና እየጠቀለለ ፣ ሹካውን ብድግ ያደርግና ወደሚዝለገለገው ነገር ጉንበስ—ጠጋ እያለ ሲበላ ፣ ምንዳዬ ድንገት ዐይኑን ወርወር ሲያደርግ በማየቱ ክው ብሎ ደነገጠና ፣ "አበስ ገበርኩ!" ብሎ ቶሎ ዘወር አለ። አንዳች ነገር ታይቶት ዝግንን—ስቅጥጥ አለው ። አንጀቱ ተቆለፈ ። "ምኑን ይሆን እያንዘላዘለ እሚበላው? እንካከተውብኝ ይሆን እም ላኬ ?" ብሎ ብሽ አለው ። "እህሉ ላይ ምን አየህበት ቢሉኝስ ? እነሱ የበሉትን እኔ መተየስ የሌላ ያስመስልብኝ የለ ?" በማለት እየተናነቀው በልቶ ቁራሽ ስትቀረው ፣ እጁን ወንበርና ጠረጴዛው እግር ላይ አባብሶ ተቀመጠ ። እነቀኛዝማች ሲታጠቡ ሲነሡም ፣ አብሮ ሔዶ ታጠበና ተመልሶ ሲወጣ ሾፌሩን ተጠየፈው ።

"በል ሒድ ግባ ፣ መጣን ——" አሉት በትዕዛዛዊ ድምፅ ። እጁን ዱላው ላይ እያሻሸ ወደ አውቶቡሱ ሲመለስ ፣ ቀደም ሲል ልብ ብሎ ያላያቸው መኪናዎች በዙበት ። ሙዝ ፣ ትርንጎ ፣ ሸንኮራ አገዳ ፣ ሎሚና ቆሎ የሚሸጡ ሰዎች ፣ ከወዲያ—ወዲህ የሚተራመሰው

መንገደኛ ፣ ተጓዦችን የሚጣራ የመኪና ጡሩምባ ፣ ልዩ ልዩ ዘፈን የሚያሰሙ ድምፅ ማጉሊያዎች — — —አካባቢው ጭምር ግር አለው ። ተሳፍሮ የመጣበት መኪና የትኛው እንደሆነ ጠፋው ። ዙሪያውን እየዞረ አንድ ባንድ አየ ። ሦስቱ እሽንጣቸው ላይ ፣ አፉን ከፍቶና ጥርሱን አሹሎ የሚዘል ጎፈራም አውሬ ተስሎባቸዋል ። "የኛ እንዲህ ያለ ስቅል አልነበረበትም ፣ እንዲያው ቅጠልያ ነው" ብሎ ያንበሳውን ሥዕል ትኩር ብሎ አየው ። ሌላ ቀይ ሻንጣም አውቶቡስ ላይ የሚጋልብ የነጭ ፈረስ ሥዕል አየና ፣ "ይኸም አዶል" ብሎ ዘወር አለ ። ወዲያው አረንጓዴ ቀለም የተቀባውን አውቶቡስ አግኝቶ ጠጋ ሲል ፣ ድንገት የኋላው በር ተከፈተና አጠገቡ የነበሩትን ሽማግሌ አያቸው።

"አሁን እኔ ነኝ ከተማ ገብቼ እምሠለጥነው" ብሎ ራሱን በትዝብት ገመገመ ። በሦስት መደዳ አዝራርና በትልቅ መርፌ ቁልፍ ከተቆለፈችው ከደረት ኪሱ ፣ በትንሽ እራፊ የተቋጠሩ ሳንቲሞች አውጥቶ ሙዝና ሎሚ ገዛ ። ለሽማግሌው ሁለት ሙዝና ሎሚ ሰጣቸው ።

የጣርማበር ተራራ ፣ ትላልቅ የአለትና የቋጥኝ ፍላጭ ንብብሩን ፣ ወጣ — ገባ ገጣጣ ተረተሩን አግጦና ቀዝቃዛ ጉማም እየሩን ተከናንቦ፣ ከደብረ—ሲና ከተማ በስተምዕራብ ራስጌ ፣ ከሰሜን ወደ ደቡብ እየጓነ ፣ እየረበደና እየተዳፋ ተንሰራፍቷል ። ከተራራው እግር እስከ ደረቱ እየተጠማዘዘ የተዘረጋው የመኪና መንገድ ሰፊ እርከን ይመስላል ።

የደብረ ሲና ከተማ ጣርማ በርን አንጋጣ ስታይ ፣ ትልቅ ዔሊ ሥር ያረፈች ቢራቢሮ ስትመስል ፣ እሱም ግጥብጥብ ደረትና ደንደሳም አለቱን አንገልጦ ቁልቁል ይመለከታታል ። ዐልፎ—ዐልፎ ብትፈራውም ፣ እንደማይጨክንባት ታውቃለች ። እሷስ ምኗ ሞኝ ነው? የዘነጋ ተወጋ ብለው ያማከሯት ይመስል የባሕር ዛፍ አጥሯን ገጥግጣዋለች ። እሷ ያለ እሱ ፣ ግርማ ሞገሷ ተቀንሶ የምትቀል ፣ እሱም ያለ እሷ ዝናው ታውቆ ፣ ስሙ ጉልቶ የማይጠራ ይመስላሉ ። እኩያው አለመሆኗን ግን ማንም ይመሰክርለታል ።

ደብረ ሲና ፈጽሞ ሳትታሰብና ሳትታለም ፣ ሳትወለድና ሳትከተም የትየለሌ ዘመናት ቀድሟት ኖሯል! ደብረ ሲና እምትባል ትንስዬ ከተማ እግሬ ሥር ትቀረቀር ይሆናል ብሎ በሕልሙም በውኑም አስቦት አያውቅ ። የዛሬን አያድርገውና ያነዬ ከዘመናት በፊት የነበረውን የልምላሜ መጐናጸፊያውን ፣ ዛሬም እንደ ተከናነበ ቢኖር ኖሮ፣ እሱ ድንቅ ደብር ፣ እሷም ትራስጌዋ ያማረ ከተማ ትሆን ነበር ። ማን ያውቃል ፣ አንድ ቀን ይሆን ይሆናል እንጂ ዛሬማ ፣ ጨርቁን ጥሎ ፣ እላቂ ነጭ ሻሽ ሸብ ያረገ ንክ ደብተራ መስሎ በፀሐይና በውርጭ

አሳረ—መከራውን ያያል ። በጉም ሽንት ጠል የጸደቁ ቁጥቋጦና ጦስኝ ቢያጽናኑትም ፣ እርቃኑን ስላልሸፈኑለት ያለት ጎኑ ገጢል ።

ደብረ—ሲናም ዝናውን ሰምታለች ። እኩዮቹም ከሩቁ ይመሰክሩ ለታል ። እንዲህ ሁለመናው ተቆፍሮና ተጎድፍሮ ያዳሜ መፈንጪያ ከመሆኑ በፊት ፣ ስንቱን ጉረኛና 'ማ እንደኔ' ባዩን ሁሉ ወገቤን ሲያ ሰኘው ኖሯል ። አይቆጨውም ። ዛሬም ቢሆን 'ዕውቀት የተላበሰ ሰው ተራራ ይነድላል' እሉ ሆነና ተባብረው ቢነዳድሉትም ፣ ስንቱ መኪና አልቅሶና ፈሱን ጠብሶ 'አውጣኝ ሞተሬ' እያለ ሲንፏቀቅና ሲያዘግም እንደሚውል ደብረ—ሲናም ትመሰክራለች ። ምን እሷ ብቻ! አይርቁና አይቀርቡ ቢጨዎቹም ያውቁለታል ። ደብረ—ሲና እግሩ ሥር እንደ ተቆረቆረችማ ፣ በሁለቱ ያልቀና ጋራና ሸንተረር ፣ አረህና ሸለቆ ፣ አሻ ግሮ ያላየ ተራራም አልነበረም ። መቆፈርና መደፍጠጡን እኮ ቢቀ ምሱት ፣ ከቀያሽ ዐይን ሰውረኝ ሊሉ !!

አውቶቡሱ ሲንቀሳቀስ ቀኛዝማች ፣ ምንዳዬን አሻግረው አዩት። መኪናው ወደ ተራራው ወገብ እየተጠጋ ሲሔድ ፣ የከተማዪቱ ቤቶች ባረንጓዴ ወረቀት ላይ የተረጩ የነጭና የቡናማ ቀለም ፍንጥቅጣቂ ዎች መሰሉ ። የዋሁና ታማኙ ጣርማ በር ከቶ አስቦና ፈጽሞ አያው ቅም እንጂ ፣ ከገላው ቆርሶና ከቋጥኙ ገምሶ ቢንድ ፣ ደብረ—ሲናም ደብረ—ሲና አትሆን ፣ እሱም ከንቱ የተራራ ቅሌታም ተብሎ ፣ ድን ጋይህ ላፈር በተባለ ነበር ። ታዲያ ካለ ነገሩ እንዲህ ያለውን ቅሌታም ናዳ ለቆ አያውቅም ።

ምንዳዬ ፣ በሁለቱ ትናንሽ ዋሻዎች ተደንቆ ሳያባራ ፣ አውቶቡሱ ከረጂሙ ዋሻ ዘው አለ ። ዋሻው ከወደሚገቡበት በኩል ሆነው ሲያዩ ፣ ከሌላው ጫፍ ያለው የመውጫ በር ጠበብ ያለ የፉካ ቀዳዳ መስሎ ይታያል ። አንዳንድ መንገደኞች ስለ ዋሻው እርዝማኔ ፣ የተጋነነ አስተ ያየት ይሰጡ ነበር ።

"አዬ ሥራ ሆዬ!" ሲል ምንዳዬ ተገርሞ ፣

"ጣልያን ምን ያልሠራው ሥራ አለ? እሱ ነው የሠራው" አሉት ያጠገቡ ሽማግሌ ሳይጠየቁ ። መኪናው ትንፋሽ መለስ ያደረገና አቅም ያገኘ ይመስል ፍጥነት ጨመረ ።

ምንዳዬ ፣ ደረቱ ላይ አንዳች ነገር እየተንተከተከና እየተጉላላ አቅል አሳጣው ። ታመሰ ። ሽቅብ—ሽቅብ አለው ። ሁኔታው ስለ ገባው ደነገጠ።

"ወይኔ ምንዳ! ገና ዛሬ ተዋረድኩ!" አለ ። ከፉኛ አጣደፈው ። ከፊት ለፊቱ ከመስኮቱ በኩል የነበረውን መንገደኛ ከወደ ትከሻው

ነካ ነካ አድርጎ ፣ "ወንድሜ፤ እንደዬ ብትቸገርልኝ ፣ ሊጣላኝ ነው መሰለኝ ይተናነቀኛል ። ሽቅብ—ሽቅብ ይለኛል ። የሰው መኪናና ሰው ታላበለሻሽ እንዳፍታ ብትነሣልኝ" አለ እየፈራ ።

"እኔም እንዳንተው ይጣላኛል ብዬ ነው ፣ መስኮቱንሙጥኝ ብዬ ደይ—ደጁን እማየው" አለው ዘወር ብሎ ።

"ምን ያህል ብቆይ ብለህ ነው ፣ ላንዳፍታው ነውቈ ፣ እያው ተሽምጬ አልቀር — — —" አለ ደረቱ ላይ እየተንተከተከበት ። እንደገና መለስ ብሎ አይቶት ፣ በርግጥም እንደ ተቸገረ ገባውና ተነሣ ለት ።

"ምን ያለው ሰውዬ ነው ወንድሜ፤ እንዳያመልጥህ አፍክን አፍኚ —— በል ቶሎ ዞረህ ና!" ሲል ፣ ሌሎቹም ፈጠን ብለው የጕን ዮሽ እየተንፏቀቁ ማለፊያ ለቀቁለት ።

ምንዳዬ ፣ በግራ እጁ አፉን ግጥም አድርጎ መርጎ እየተንገዳገደ እንደ ምንም መስኮቱ ጋ ደረሰና ፣ ራሱን በመስኮቱ አውጥቶ ደብረ—ሲና የበላትን ሙልጭ አርጎ ዘረገፋት ። ዐይኖቹ እንባ አቅርረው ላቡ ግን ባሩ ላይ ችፍ አለ ። ነፍሱ መለስ አለች ። እየተዥጎደጎደ የሚከተለበው ቀዝቃዛ አየር ላቡን አትንኖ አቀዘቀዘው ። ምራቁን በተደጋጋሚ ጢ—ቅ! ብሎና አፉን በነጠላው ጫፍ አባብሶ ዐረፍ አለ ።

"ጥኢት ቆየት በል ፣ በወጉ ይለይልህ ! ሙልይ ብሎ ቲወጣልህ ነው ደጉ !" አለው ቦታ የለቀቀለት ። በአቅራቢያው የነበሩት ሰዎች ፣ በተጠየፈ ስሜት አፍና አፍንጫቸውን በሸማቸው አፍነዋል ።

"መኪና ላይ እሚወጣ ሰው ዐመሉን ታውኆው ፣ ምናምኒት መእመስ የለበትም" አለ አንዱ ።

"አሂሂ ! መይ በሱ ሆነና ! እንዲያው አንዳንዱን እንዲሁ ይጣላ ዋሊ ፣ ይኸው ስንቱ ሰው እማዶል ወይ እምብርቱ እስቲገለበጥ በልቶ አሁንም እሚያሻምደው !" አለ ሌላው ቀበል አርጎ ።

ምንዳዬ ፣ ቀለል እንዳለውና ሆድ ዕቃው እንደ ተረጋጋ ፣ ወደ ቦታው ተመልሶ ሎሚውን እያሻሸ ማሽተት ጀመረ ።

አውቶቡሱ ከቀኑ ዐሥር ሰዓት ተኩል አዲስ አበባ እንደ ደረሰ ፣ አንዳንድ መንገደኞች ሾላና ቀበና ወርደው ፣ ጉዞውን ቀጠለ ። ምንዳዬ "አዲስ አበባ ገባን" ከተባለበት ጊዜ ጀምሮ ከመንገዱ ግራና—ቀኝ ያሉትን ቤቶች አፉን ከፍቶ ሲመለከት ፣ አንዱን አጣርቶ ሳያይ ሌላው እየተተካ መኪናው ሲገሠግሥ የሚያየው ነገር ሁሉ ወደኋላ እየተፈተለከ

ያመለጠዋል ። በዚያን አኳኋን የሚያልፉት ልዩ ልዩ መኪናዎች ውልብ ሲሉ ትኩር ብሎ ያያቸዋል ። በሁለቱም አቅጣጫ የሚጓዘውን ሕዝብ አይቶ ፣ ‘እንዴት ያለ ትልእ ገበያ ቢኖር ነው ቢጓዝ—ቢጓዝ እማያልቀው’ አለ በሐሳቡ ። አውቶቡሱ ቅድስት ማርያም ቤተክርስቲያን ሰሜናዊ በር ፊት—ለፊት ደርሶ እንደቆመ ፣ ጥቂት ሰዎች ጓዛቸውን እየያዙ ወረዱ ። እንደገና ወደ ቀኝ ታጠፈና ጥቂት ተጉዞ ቆመ። እውታንቲው ወርዶ ወደኋላ ዞረና መኪናው ላይ ተለጥፎ የታዘለውን መሰላል ዘረጋው ። ቀደም ብለው የወረዱት ቀኛዝማች በተከፈተው የኋላ—በር ወደ ውስጥ ብቅ ብለው ፣

“ምንዳ! ደርሰናል እኮ! ናውረዷ!” አሉት ። ሲወርዱ ባለማየቱ ደንግጦ ተገረመ ። የስንቅ ከረጢቱን አንጠልጥሎ በፍጥነት ወረደና ዱላውን ይዞ ከበስተኋላቸው ቆመ ። የሚያየው ነገር ስለ በዛበት ግር አለው ።

ሁለት ዕቃ አውራጅ ሸቃዮች የቀኛዝማችን ጓዝ አውርደው አንድ ላይ ደበሩት ። “ይኸው ነውን የቀረ የለምን” አሉ አንጋጠው እያዩ ።

“የለም! ይኸው ነው!” አለ እውታንቲው ፣ ዕቃውን አስተካክሎ ሸራውን እየዘረጋ ። አውቶቡሱ ጉዞውን ሲቀጥል ፣ ምንዳዬ ትኩር ብሎ እያየ ባይኑ ሸኘው ።

በተቀለለው ጓዝ ዙሪያ የቆሙት ደረተ—ገላጣና ጭቅቅታም ጸጉረ እንጭብር ፣ አዳፋ ለበሶች ፣ ፍም የመሰሉ ዐይኖቻቸውን አጉርጠው ያያሉ ።

“በነዚህ በቀፈታሞቹ ይብሳል ፣ ምድረ—አባሕና !” ይላሉ እንደ ተለመደው ። የሥስቱም ሱሪ እተለያዬ ቦታ ላይ ተቀዳዶ ፣ በማይመሳሰሉ ጨርቆች ተጥፏል ። የጀርባና የትከሻቸው ላይ ልብስ ፣ የቀድሞ ቀለሙ ጠፍቶ ጤፍ መስሏል ። ምንዳዬ የቀኛዝማች ሎሌዎች መስለውት በአቀባበልና በሁኔታቸው ተገርሟል ። “ያዲሳባ አሽከር ጌታውን አያከብርም ማለት ነውን ምን ይመሳሰላሉ ደሞ ?” ብሎ በንቀት አያቸው ። እንደኛው ኩሊ የቀኛዝማችን ግቢ የብረት በር አንኳኩቶ እስኪፈተ ። ዘበኛው መንገዱን ተሻግሮ እጅ ነሣና ገለል ብሎ ቆመ ።

“ቤቱ ይኸ የምታዩት ነው” አሉ ቀኛዝማች ።

“እኮ ስንት ይከፍላሉ? ከአውቶቡሱም ላይ አውርደናል” አለ አንዱ እሸቦ ፊት ።

“እናንተ ተናገሯ! ብታወርዱም ቤቱ ቅርብ ነው!” አሉ አቶ ወርቅነህ ኮራ ብለው ።

“ባያንዳንዱ ስምንት—ስምንት ፍራንክ ትከፍላላችሁ!” አለ አጠር ያለ ቀይ ዳማ ደንደሳም ።

“እንጦጦ አድርሱልን እኮ አላልናችሁም! ቤቱ ይታይሃል?” አሉ አቶ ወርቅነህ ቆጣ ብለው ።

“እንጦጦ ድረስማ ሦስትና አራት ሰይቼንቶ ያስፈልጋችኋል” አለ አንደኛው የተመለመለ አጠና የመሰለ ከሲታ እየሣቀ ።

“የምን ንትርክ ነው! ትወስዳላችሁ አትወስዱም!” አሉ ቀኛዝማች ጮክ ብለው ።

ምንዳዬ ፣ ሰውዬው ሲቆጡ በማየቱ ዱላውን ጠበቅ አድርጎ ተመቻችቶ ቆመ ። ማንም አላየው ። ኩሊዎቹ እርስ በርስ ተመካከሩና ፣ “በሉ ስድስት—ስድስት ፍራንክ ትከፍሉናላችሁ” አለ ቀይ ዳማው ደንደሳም ።

“ትወስዱ እንደሁ ውሰዱ! አለበለዚያ ዞር በሉ ከዚህ! እንግዶች መሰልናቸው እንዴ ፣ ከነሱ እኩል ቆመን ስናወራ ጊዜ?” አሉ አቶ ወርቅነህ ደማቸው ፈልቶ ።

ኩሊዎቹ ተበሳጭተው ገለል—ገለል ሲሉ ፣ አንዱ ወደ ምንዳዬ ቀረብ በማለቱ፣ “ወሒድ ታጠገቤ!” ብሎ ዱላውን እዙሮ አፈጠጠበት።

“ይቺ ፋርጣ እንዳትነፋሽ! እነሱ ጋ ቀልድ የለም” አለ ቀጭኑ። እነቀኛዝማች ሣቅ አሉ ።

“በሉ እናንተ እንዳላችሁ ። ዛሬ ቤሽቲያ ቀን ነው! እናቱን! ጮርናቄና አቦስታ ከተገኘ ይበቃል” ብሎ አጠር ያለው ወፍራም ሊሸከም ጐንበስ ሲል ፣ አንዱን ስልቻ ጤፍ አሸከሙት ። ሦስት ሦስት ጊዜ ተመላልሰው አደረሱና ፣ ከዘበኛው ጋር አጥሩ በር አጠገብ ቆሙ ። እነቀኛዝማች ወደ ግቢ ገባ ብለው ፣ “ብደንብ አስቀመጡትን” አሉት ዘበኛውን ።

“አዎ” አለ ባጭሩ ።

ምንዳዬ ፣ መንገዱን ከተሻገረ በኋላ አብሮ ወደ ግቢ በመግባት ፋንታ ፣ ካጥር ውጪ ግንቡን ተደግፎ ቆመ ። ኩሊዎቹ ገንዘባቸውን ተቀብለው ሲወጡ ፣ ወፈር ብሎ ዐመድ የነዛበት መሳዩ ፣ ምንዳዬ በማያውቀው አኳኋን ከእጅና ከትከሻው እንደ መናጥ መንዘር

እያለ ፣ "እጠቃቀስኩ!!" ብሎ የሚመታው አስመስሎ ለቀልድ ያህል ሲቃጣው ፣ ምንዳዬ ከፉኛ ደንግጦ ባነነና ፣ "ምንዳ ገላግሌ!!" ብሎ በያዘው ዱላ ጀርባው ላይ አቦነነው ። ደህና አድርጎ አቅምሶት ኖሮ ፣ "አ!!" ብሎ ከትከሻው ልምጥ አለ ። ምንዳዬ አጠገብ የደረሰው ረጂም ቀሸረር ኩሊ ፣ እጅግም ባልከረረ ፈጣን ምት ምንዳዬን እጉንጩ ላይ ሲያቀምሰው ፣ ብዥ አለበት ። በነጠላው አንቆ ሊደግመው ሲል ቀኛዝማች ዘለው ወጡና ፣ "ልቀቀው!" ብለው ሽጉጣቸውን መዘዙ ። "እከካም ሁሉ! ማን አባቱ ነው እሚነካው? አንድ ባንድ አነጥፍሃለሁ!" ሲሉ ደንግጦ ለቀቀው ።

በመመታቱ ደንገጥ ያለው ምንዳዬ መለስ ስላለለት ፣ መኻል አናቱን ሊከካው ሲል በዘዴ ወደ ጐን እመር ስላለበት ሳተው ። ኩሊዎቹ እየሣቁና እየዛቱ ሲሔዱ ፣ "ምን ይሆናል! አላገሩና አለቦታው ተገኝቶ ነው እንጂ ፣ በቁምህ ነበር ሽንትህን እሚያሸናህ" አሉ ቀኛዝማች ሙክ ብለው ። ምንዳዬ ከንፈሩን እንደ ነከሰ ቀኛዝማችን ተከትሎ ወደ ቤት ገባ። እነ አቶ ወርቅነህ ሳሎኑ ውስጥ ፎቴ ወንበሮች ላይ ተዝናንተው ሲቀመጡ ፣ እሱ ግን ፈንጠር ብሎ እንጨት ወንበር ላይ ፀረፍ አለ ። "ዋ ባዶ እጅ መሆን! ይኸነዬ በጥይት እማንጠራራውን!" አለና እንዴት በዱላው እንደ መታው ሲታወሰው ፣ 'አላስተረፍኩትም ፣ አንጀቴን አርሻለሁ ፣ እሳቸው ባይደርሱልኝ ግን ፣ ለሦስት አፈር መሬት ያስግጡኝ ነበር' አለ በልቡ እየሣቀ ።

የስንቁን ከረጢት እግሩ ሥር አኑሯታል ። ቀስ በቀስ ክፍሉን ተመለከተና ፣ ከወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ ይበልጥ ተደነቀ ። ተወልዶ ያደገበት መንደርና አካባቢ ፣ ልኬለሽ ፣ ልጆቹና ቸርነት ታዩት ። ገና ካሁኑ ትዝታቸው ሰቦት ፣ አዲስ የናፍቆት ዘር በልቡ ውስጥ ተዘራ ።

* * *

"ከእንግዲህ ወዲያ መጠንከር ነው" አሉ አቶ ወርቅነህ ። " ሰው ሁሉ ተሻሽሎ ያደገው ፣ በብልጠትና በብልሃት ነው ። አዳዲስ ወዳጅና ዘመድ ባገኙ ቁጥር ፣ ጠቃሚ ጠቃሚውን መምረጥ ያስፈልጋል። ማግበስበስ አያስፈልግም ። ምንም ይሁን ምን የውለታ ትንሽ የለውም። አንድ ሰጥቶ ሁለትና ሦስት መቀበል ነውር አይደለም ። ማንኛውም ሰው በቅድሚያ የሚያስበው ስለራሱ ነው ። ዋናው ቁም—ነገር ታዲያ ፣ እስኪይዙና እስኪደላደሉ ድረስ እንደ ሐረግ ቀስ ብሎ ነው መንጠላጠል" ብለው ወደ ኋላ ተለጠጡ ።

"እውነትዎን ነው! መቼም መስንበቻውን ፣ ብዙ ቁም—ነገር እሜውቸዎታለሁ ። ለእንደርስዎ ያለ ብልህ ሰው ደግሞ ፣ በመጠኑ

ከነገሩት ይበቃዋል ። በዚህ ላይ ከሩቅ ጮማ የቅርብ ቆሎ ይበልጣል ። መቼም ነገሬ ሳይገባዎት አይቀር ። ሩቅ ቦታ ያለ ርስት የማንም መቀለጃ ነው" አሉ ቀኛዝማች ።

"ያ ያባት ርስት ፣ ያባት አገር መሬት ነው ። ለልጅ ፣ ለልጅ—ልጅ የሚተላለፍ ነው ። ሰው ጫማ ጠበበኝ ብሎ እግሩን አይከረክምም ፣ ባይሆን ጫማ ይለውጣሊ! እና ያኛው ፣ መሠረትና ማረፊያ ነው ። እኛ እኮ መነጽሩ ያለው በእጃችን ነው ። ጥሩ—ጥሩው መሬት የት ቦታ እንደሚገኝ እናውቀዋለን ። እያጣራ የሚነግረን ሰው ይዘናል ። መስነፍና ችላ—ችላ ማለት የለብንም ። እኔ እንኳ የያዝኩትን ይባርክልኝ ። እንኮይ የመሰለች ልጅ ጀባ ስንለው ፣ ውለታችንንማ ካልከፈለን ምን ዋጋ አለው?" አሉ አቶ ወርቅነህ ፈገግ ብለው ።

"ኧረ የውለታው ጋጋታ ቀርቶብኝ በገዛ ገንዘቤ!" አሉ ቀኛዝማች ውስጥ ውስጡን ተደስተው ፣ ላይ—ላዩን እየተኩራሩ ።

"በገንዘብዎም በኩል ቀስ ብለው ይደርሳሉ ፣ እሱን ለኔ ይተዉት" አሉ አቶ ወርቅነህ ፣ በወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ፣ በሞገስና በላቀች ምክንያት የሚገኘው ጥቅም እየታያቸው ። ቀኛዝማችም ባላሰቡት ሁኔታ ስለሚገኘው ጥቅም እየተገረሙ ልባቸው ተሰፋ አቋተ ።

ከወደ ማድቤት በኩል ባለው በር የሚገባው አየር ፣ የቡናና የወጥ ሽታ እየወሰደ ቤቱን አወደው ። የግቢው የብረት በር አአአ! ኢኢኢኢ! የሚል ድምፅ ከማሰማቱ በኋሮ በር በኩል ወ/ሮ መንበረና ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ተከታትለው ገቡ ።

አቶ ወርቅነህ መዘውር ፣ ካንገት በላይ ሣቅ—ፈገግ ቢሉም ውስጣቸው ተከፋ ። 'እስቲ ምን አስቸኮላቸው ፣ ባለቤትዬዋ ብትኖርስ?' አሉ በሐሳባቸው ። ሴቶቹ ከነቀኛዝማች ጋር ከተሳሳሙ በኋላ ፣ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ መለስ አሉና ፣ "ውይ ምንዳ! መጣህ? እሰይ! እሰይ! እንኳንም የመጣህ?" ከማለታቸው ተነሣና ተሳሳሙ ። ደስ አለው ።

"ምነዬ ገባችሁ?" አሉት ።

"ጥኢት ቆየት ብለናል" አለ ምንዳዬ እንደ ቆመ ።

"በል ተኽመጥ ፣ ሚስትህ ደህና ነች? ልጆችህስ?"

"ደህና ናቸው ። አንቱስ ደህና ነሁ?" አለ አቀርቅሮ ።

"ደህና ነኝ! እዝጊሐር እምስጌን! ተኽመጥ!" ብለው ተመለሱ ።

* * *

እነ ቀኛዝማች ፣ ደብረ ቢና ቁርስ በልተው ሲወጡ ፣ የይፋትና ጥሙጋ አውራጃ ፍ/ቤት ዳኛን ያገኟቸውና ዳኛው ካልጋበዝኩዎት ይላሉ ። የአውቶቡሱ መነሻ በመድረሱ ቀኛዝማች አመስግነው ፣ ነገር ግን ፣ አቶ ወርቅነህ መዘውር ቤት ስልክ ደውለው በመንገድ ላይ መሆናቸውን እንዲነግሩላቸው በትሕትና ይጠይቋቸዋል ። ዳኛውም ስልክ ቁጥሩን ከመዘገቡ በኋላ ፣ "ባለቤትዎ ደህና ናቸው ?" ይላሉ ።

"ደህና ነች ፣ ለሚካኤል ድግስ እዚሁ ሰንብተን ፣ እኔ ቀደም ብዬ መመለሴ ነው ። እሷም ሰንበትበት ብላ ትመጣለች" ይሏቸዋል ። ዳኛው ከእኩለ ቀን በፊት መልእክቱን ሲነግሩ ፣ "ሁሉም ናቸው የመጡት?" አሉ ወ/ሮ መንበረ ።

"አዎ! ቀኛዝማችና አንድ እንግዳ ሰው አብረው አሉ ፣ ባለቤትዬዋ ግን አልመጡም" አሉ ሚስትዬዋንም የተጠየቁ የመሰላቸው ዳኛ ። ወ/ሮ መንበረም ስለ ወንዶቹ እጠይቅ ብለው የወ/ሮ እልፍ—ይከንዱንም አለመመለስ ሰሙ ። ቤቶቹ ይህን ማረጋገጫ በማግኘታቸው ስተት ብለው ወደ ቀኛዝማች መኖሪያ ሔዱ ። ሆኖም ዘው ከማለታቸው በፊት ዘበኛው ባልገባው የአጠያየቅ ዘዴ የሴትዮዋን አለመምጣት ዳግመኛ አረጋግጠዋል ።

* * *

ከ'እንደምን ሰነበታችሁ' በኋላ ፣ እንዲ ለባለቤታቸው ፣ ሌላዋ ለአስቀማጫቸው ፣ በስልክ የተነገረውን መልዕክት ነገሯቸው ። ቅር ተሰኝቶ የቆየው የአቶ ወርቅነህ ልብ ተረጋጋ ።

ሠራተኛይቱ እጅ አስታጥባና ገበታ አቅርባ ጠላ ቀዳችላቸው ። ምንዳዬ በሚያየው ሁሉ በመገረም አንዳንድ ውል—የለሽ ሐሳቦች ሲያስብ ቆየና ዐይኑን ወደ ጐን ጣል ሲያደርግ ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑን ያያቸዋል ። "እኝህ ሴትዮ ፣ ብለው ብለው እንዲህ እሚያጥበረብር ቤት ገብተው ዓለማቸውን ያዩ ጀመር ። ለካ ሁሏም የተባላችው ለዚህ ኖሯል ? በዚህ እያያዛቸውማ ቀስ በቀስ ሊያስለቅቋቸው ነው ?" አለ ወለሉን በአድናቆት እያየ ።

እነቀኛዝማች በዝግታ እየበሉና እየጠጡ ፣ ወሬውንም እህሉንም ጠገቡት ። እነሱ እንደ ጨረሱ ፣ ሠራተኛይቱ በቁርስራሹ ላይ አንድ እንጀራ ጣል አድርጋና የነካ የነካካውን አስተካክላ ለምንዳዬ ስታቀርብለት ፣

"እቴ ?" አላት ድምፁን አለስልሶ ። "ይኸን አፌን ጐመጥመጥ ብለው ።"

እሱንም እንደነቀኛዝማች እጉንብሳ ማስታጠቡ አልታይሽ አላት ። "ና! ተከተለኝ" ስትለው ቀስ ብሎ ተከተላት ። የለበሳት ባለ ሰማያዊ ጥለት ነጠላ ከትከሻው ላይ ተንሸራታ ተንዘርፋለች ። እነስ ያለ በር ከፍታ ወደ ሌላ ክፍል ይዛው ገባችና ፣ "ያውልህ ታጠብ!" ብላው ተመለሰች ። አካባቢውን ቢያይ ውሃ አጣ ። ከፊት ለፊቱ ፍንጃል የመሰለ አፈ—ገላላ ቆሪ ግድግዳው ላይ ተለጥፏል ። ከወደ ግድግዳው በኩል ፣ ከጠርዙ ላመል ታህል ዝቅ ብለው ሁለት ብርማ የተቀቡ ባለ መስቀል ጉትያ ቁልም ብረቶች አፋቸውን ከፍተው አንገታቸውን ደፍተዋል ። አለፍ ብሎ ነጭ የገላ መታጠቢያ ገንዳ አየና ፣ "ይኸስ ጣጣ ቲኖርባቸው ፣ ቡሆ ማብኩያቸው ነው መሰል" አለ በግምት ። "እዚህ ውሃ እሚሉ ነገር የታል? ምን አረግ እቆያለሁ ፣ ምን ያለችው ናት ወንድሜ!" ብሎ ሊወጣ ሲል ፣ ሠራተኛይቱ የዘገየ ስለ መሰላት ፣ "ምነው አለመታጠብህ? ወሃው ሔደ እንዴ?" አለችው ድንገት ገብታ ። አንዱን ቧንቧ ከፊት አድርጋ ፣ "እንዴ አለውኮ! ና! ታጠብ ይኸውልህ" ብላው ወጣ ከማለቷ የሚንቆረቆረው ውሃ በቀዳዳው በኩል ሲሰርግ በማየቱ ፣ ወዴት ይሆን እሚገባው በማለት ጐንበስ ብሎ ቢመለከት ምንም አጣ ።

ነጭ ስኒ በሚመስለው ንጹሕ ዕቃ ላይ ብታጠብ ይቆሽሻል በማለት ከውሃው ላይ በቀኝ እጁ እየጠለፈ ወለሉ ላይ ታጠበና አፉን ሁለት ሦስትዬ ተጉመጠመጠ ። ቧንቧውን ለመዝጋት እየፈራ ጉትያውን ይዞ ከወዲያ ወዲህ አዞረው ። በመጀመሪያ በዝቶ ፣ በድጋሚው የተቃራኒ ዞር ጥምዘዛ ቀንሶ ስለ ተዘጋለት ደስ አለው ። እጁን በሸማው ጠራርጎ ሊወጣ ሲል ፣ ከፊት ለፊቱና በግራ ቀኙ ሦስት በሮች በማየቱ ግራ ገባውና ፣ "ወየው ጉድ ፣ በየትኛው በር ይሆን የመጣሁት? የዋለ አፌን ጠልቼው ነውዬ— — —ምነው በኸረብኝ ወንድሜ!" እያለ ቁሞ ሲያጉተመትም ሠራተኛይቱ እንደገና መጣችና ፣ "ታጠብክ ወይ?" ብላ በሩን ልትዘጋ ጠጋ ስትል ፣ ወለሉ ላይ ውሃ ፈስሶ በማየቷ "ምነው ወለሉ ላይ አፈሰስከው? የወለወልኩትን አበላሸህብኝ" ብላ ቆጣ አለች ። ምን እንዳበላሸ አልገባውም ።

"ምን ዓይነት ነገር ነው፣ የማንንም አንኮላ ባላገር ያመጡና ሰው ያስቸግራሉ ፣ ሴትዮዋን ሳሠለጥን ሰነበትኩ ፣ አሁን ደሞ ይኸን የባሰበት ይዘው መጡ" አለች በልቧ ።

ከቀረበለት ወጥ መኻል ፣ የጥቅል ጐመኑን አልጫ ወጥ ትኩር ብሎ አየው ። የሰባ ሥጋ ነው እንዳይል ፣ ሥጋ—ሥጋ አልልህ አለው ። ጐመን ነው እንዳይል ነጣበት ። "ይኸ ደሞ ምን እሚሉት ይሆን ጌታዬ? ብዬ—ብዬ ዘንድሮ እኸን እንዳይ ነገር ሳልበላ እቀራለሁ?" ካለ

በኋላ ፣ ጣዕሙን ለመለየት ያህል ሁለት ሦስትዬ ቆንጥሮ ጐረሰና ወደ አደገበት ወጥ መለስ አለ ።

ሠራተኛይቱ ለነቀኛዝማች ቡና ስጥታ ፣ ለሱም አነስ ባለች ጀሯም ስኒ ከነመቀመጫው ወስዳ እግሩ ሥር አኖረችለት ። በሦስት ፉትታ ጨለጣት ። በደንብ በልቶ ሳይጠግብ ፣ እጁን ወደ ወንበሩ የኋላ እግር ሰደድ አድርጎ አባበሰና ደገፍ ብሎ ተቀመጠ ። ገና ላይን ሳይዝ መብራቱ በራ ። ጣራው ላይ ተለጥፈው የሚበሩትን ቁመተ— ዱላ መብራቶች እንዳየ ተደነቀ ። ሌላ ክፍል የበሩትን ድቡልቡሎቹን ወደዳቸው ። 'እንዲህ ያሉት የጠፋ ከብት መፈለጊያ ቢገኙ ጥሩ ናቸው' አለ በሐሳቡ ።

ቀኛዝማች ፣ አቶ ወርቅነህ መዘውርንና ባለቤታቸውን ለመሸኘት አብረው ሲወጡ በማየቱ ፣ ምንዳዬ እሱና ቀኛዝማች በእንግድነት የገቡ መሰለውና ፣ ዱላና ከረጢቱን አንጠልጥሎ እስከ ግቢው መኻል እንደ ደረሰ ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ ባጋጣሚ መለስ ሲሉ ስላዩት ፣—

"ወዴት ትሔድ ልጄ? አንተኮ እዚሁ ነው ቤትህ" አሉት እየ ፈገጉ ። ቀኛዝማችም ፣ "የኛኮ ቤታችን ይኸ ነው ። በንግድነት የገባን መሰለህ እንዴ? በል ተመለስ!" አሉት ያ የሣር—አምባው ብልህና አስተዋይ በማያውቀው አካባቢ በመሳሳቱ የጓደኛው ያህል ቅር እያላ ቸው ።

የቀኛዝማች ዘበኛ ፣ የአቶ ወርቅነህን የልብስ ሻንጣና ዶብረሲና የተገዛውን ሙዝ ፣ ትርንጎና ሸንኮራ አገዳ የያዘ ባለ ማንጠልጠያ ቅር ጫት ተሸክሞና አንጠልሎ ወጣ ። ቀኛዝማችና ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ እና አቶ ወርቅነህን በታክሲ አሳፍረው ሲመለሱ ፣ አቶ ወርቅነህ ደስ አላላቸውም ። እቤታቸው እንደ ደረሱም ፣ "እሷስ የራሷ ጉዳይ ፣ አንቺ ለምን አብረሽ ሔድሽ? ይህን ያህል ድፍረት ጥሩ አይደለም ። እስከ ዛሬም መመላለሷን አልወደድኩላትም ። ከዚህ ሁሉ በርትታ አጠቃል ላቸውም ። ካልሆነም እሷን የመሰለች ሴት ወይዘሮ ስንቱ ነው ፈላጊዋ ። ቀስ ብለሽ ንገሪያት ፣ እኔም ዋል አደር ብዬ እመክራታለሁ" ሲኋ ቸው አልመለሱላቸውም ።

ቀኛዝማችና ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ጥቂት ካወሩ በኋላ ፣ የሕይወት አካል የሆነውን ልፊያቸውን ለመላፋት መኝታ ክፍል ገብተው ከብ ርድ ልብሱ ሥር ያልተጠበሰ ሸክላ መስለዋል ።

ሠራተኛይቱ ፣ ለራሷና ለዘበኛው ራት ስታቀርብ ምንዳዬንም ጠርታ "ራት እንብላ" አለችው ። እሱ ግን ፣ "እኔ ይበአኛል ፣ የበላሁትም አልጎደለ" ብሎ ተግደረደረ ።

'ካእኛ ጋ ይሻልሃል ብዬ ነው እንጂ ፣ ለብቻህ ላቀርብልህ ነበር' አለችው በችኮላ ።

"ተበላሁማ ተሰው ጋ ነው ደጉ ። እኔ አይሻኝም ብዬ ነውዴ!"

"ቢሆንም እኛን ደስ እንዲለን አብረኸን ብላ" አለ ዘበኛው ።

"ተምሬ ነው ፣ በእቶኝ ነው ። ቢያ ላይ መኪናው ሲያነዝጠኝ ውሎ..."

"ባይሆን እንኳ ቅመሰው —— ራት አይደለም እንዴ?" አለው ።

"ቅድም የበላኸው አልጣፈጠህም እንዴ?" አለችው እየሣቀች ።

"እረ ተየቱ —— ለጥፍጥናውስ ምንም አይወጣለት ።"

"ባይሆን አንድ ሁለተዬ 'ንኳ ጉረስ — — የገባ አይጎዳም" ሲለው ዘበኛው እንደ ተባለው አደረገ ።

"የጌቶች ዘመድ ነህ?" አለ ዘበኛው ። በሥራው ላይ ጠርጥሮ ታል ።

"አዎድ!"

"መቼ ተነሥታችሁ ነው?" አለችው በተራዋ ።

"ተቤት የወጣነውማ ትላንትና ነው ፣ ማጀቴ አድረን ነውዴ—"

"ዛሬ ሰባት ሰዓት አካባቢ ነው ስልክ ተደውሏል ብለው የላኩ ብን" ስትለው ነገሩ ስላልገባው ዝም አለ ።

"ሴትዮዋስ? እዚያው መቅረታቸው ነው እንዴ?" አለ ዘበኛው እያላመጠ ።

"የማ ሴትዮ?" አለ ድንገት ።

"ሚስትዮዋ!"

የወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ አመጣጥ ቶሎ ገባውና ፣ "መሰንበቻውን ይመጣሉ" አለ የወንበሩን ጠርዝ እያሻሸ ። ምንዳዬ ከራት ጋ የቀረበለትን ጠላ ወድዶ የብርጭቆውን ማነስ ስለ ጠላው ፣ "በዚህ ምን ያህሉ ቢጠጣ ያጠግባል?" አለ በልቡ ።

ሠራተኛይቱ ፣ "ገበሬ ነበርክ?" አለችው ።

"አዎድ!"

"እኝህን ሴትዮ ታውቃቸዋለህ እንዴ?" አለችው ።

ያልሰማ መስሎ ዝም አላት ። በሆዱ ግን ፥ "ይቺ ደሞ የማን ናት ፍየል? አሁንኮ ዐቃቸዋለሁ ብላት ፥ ነገር ተወዲያ ወዲህ ልታቋልፍ ይሆ ናል" ብሏል ።

"እያኛው ቤት ተበትሬ ጋ ከረጢት ቢጤ ነበረችኝ" አለ ሠራ ተኛይቱን እያየ ።

ከመናገሩ ፥ "ላምጣልህ እንዴ?" ብላ በፍጥነት ሔዳ አምጥታ ሰጠችው ። ከረጢቱን ፈታና ፥ ባቄላ አከል ድብልብል ዳቦ ቆሎ ሁለት ሁለትዬ ዘግኖ ሰጣቸውና ራሱም ሲበላ ፥ "እኔኮ መጀመሪያ የመጡ ዕለት እኝህ ሴትዮ ዘመዳቸው መስለውኝ ነበር" አለች ስላልመለሰ ላት ።

"ሆሆ! ኧረ ዝም በይ እባክሽ? አሁንስ ምን ታውቂያለሽ?" አለ ዘበኛው ።

"ኡኡቴ! ጣቱን እሚጠባ ሕፃን አረከኝ ፥ በመጀመሪያ አልኩህ እንጂ አብረው እየተኙ ነው እሚጠፉኝ? ሞኝህን ፈልግ!" ብላው ያላመጠችው እስኪታይ ሣቀች ።

"በይ ትደግሚኝ እንደሁ ድገሚኝና ልሒድበት— — አንቺ እን ደሁ ——"

"ወዮ ጉድ! የዕድሌ ሆኖ ሙጢ አፍ አያጣኝ? ስንቱን ለፈለፈ ችውን?" አለ ምንዳዬ ። ዘበኛው ጠላውን ጨልጦ ሲነሣ ምንዳዬ ዳቦ ቆሎ ጨመረለት ። "በሉ እንግዲህ እዚያቹ እጎጆዬ ልግባ ፥ ደህናደሩ" ብሎ ወጣ ።

ስለ ገጠር ኑሮ እየጠየቀችው ሲያወሩ ሠራተኛዋ የመጥሪያ ደወል ሰምታ ስትወጣ ፥ ቀኛዝማች ጋቢ ለብሰው ምንዳዬ ወዳለበት ክፍል እየተራመዱ ፥ "እዚያች እትንሿ ክፍል ውስጥ አንጥፊለት ፥ ለዛሬ እንደ ምንም ይደር" ብለው ወደ ተቀመጠበት ክፍል ስለገቡ ፥ ብድግ ብሎ ተቀበላቸው ።

"እህ! ራትህን በላህ?"

"እዎድ!" አለ አቀርቅሮ ።

"አይዞህ ትለምዳለህ! ትዝ አሉህ መሰል ልጆችህ?" አሉ እየሣቁ።

ዝም አለ ። ተመልሰው ወደ መኝታ ክፍላቸው ገቡ ።

ትንሿ ክፍል ከሳሎኑ በስተሰሜን ምሥራቅ ማዕዘኑ ላይ የምት ገኝ ሲሆን ፥ ቀኛዝማች ጥበትና ንጽሕናዋን አይተው የጸሎት ቤት አድ ርገዋታል ። ሠራተኛይቱ ጆንያዎች አራግፋና የመጋረጃ ትራፊ ወፍ ራም ባለቀለም ጨርቅ በላዩ ላይ ዘርግታ አነጠፈችለት ። ከረጢትና ብትሩን ይዞ ወደ ተነጠፈለት ክፍል ገባና በሩን መለስ አድርጎ መኝ ታው ላይ ተቀመጠ ። መስኮቱ አጠገብ አንዲት ጠረጴዛና ወንበር ተቃቅፈዋል ። ብቻውን እንደ ተጎለተ ሐሳብ ወረረው ። አንዱን አስተን ትኖ ሳይጨርስ ሌላ ይደነቀርበትና በእግረ—ሕሊና ይንገላታል ። ለማ ረሳሻ ያህል ዳቦ ቆሎ ማላመጥ ጀመረ ። ከሐሳብ ግን አልገላገለውም። "ምነው ባልመጣሁ ኖሮ?" አለ በቀላሉ ተስፋ ቆርጦ ። ከረጢቱን ቋጥሮና በተነጠፈለት የመጋረጃ ልብስ ላይ ነጠላውን ደርቦ ጋደም አለ ። ኮረኮንች ላይ የተኛ ይመስል በተደጋጋሚ ተገላበጠ ። ጣራው ላይ የተንጠለጠለችውን የልኬለሽን ያደሰ ቅል የምታህል አምፑል ገለጥ ሲል አያትና ፥ "እዚያው ነዳ—ነዳ እንደ ፍጥርጥሯ ትሁኒ የማላኸውን ነገር አልነሃካም" ብሎ ተከናነበ ።

በሌላው ሰፊና ምቹ ክፍል ውስጥ ቀኛዝማችና ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ልፊያቸውን ተላፍተው አንጀታቸውን እንዳራሱ ፥ "አንቱማ ተመች ቶሁ ከረምኩ ፥ እኔ ነኝ ብቻዬን — —" አሉ በወቀሳ ።

"ምን ላርግ ብለሽ ነው ፥ የማይቀር ነገር ሆነብኝ ፥ ያለሱ ማን አለኝ? ሁሉስ ቢሆን በሱ አይደል? ለሌላው ብዬ መሰለሽ ለሚካኤል ብዬ ነው?"

"እኔ አልወጣኝም ፥ ምን አባቴ ቆርጦኝ! እኔ ያልኩት ሌላ ሌላ ውን — ሆ!"

"አንቺ ደሞ ከፉ ዐመል አለብሽ! እኔ ብቻ ሔጄ እሷ እዚህ አትቀር የቤቱ ጣጣ ያሰሷ — — —" ብለው ሳይጨርሱ ፥

"እንዲያው ጨዋታውን ማለቴ ነውዪ ፥ ማ ከሷ እኩል ልጁ? 'ቂል ዘመድ ከልጅህ እኩል አርገኝ' ይላል አሉ ። ምንስ ቢሆን — —ዋ! —እቴ! እስኪ ይኸውም እንዲህ እንዳያያዙ ይሰንብት — — አሁን ሌላ ሌላውን — —" አሉ ።

"ሆሆይ! እስቲ አሁን ምን እንደልኩብሽና ነው ፥ ይኸ ሁሉ የነ ገር ዳር ዳር — — ልብስም ቢባል ከሰው በላይ አለሽ ፥ ቤትክም እንደ ሞላ ነው ። ሰውዬው እኔ ሆኜ አላፈናፍን ብያት ነውዪ — —ኡኡ! ያገር ያለህ ማለት ያለባትስ እሷ ነበረች ፤ ነገሩን ባታሰላስይው ይሆ ናሊ ፤ ያንቺ ነገር ቢብሶብኝ እኮ ነው አስቀድሜ አንቺን መላኬ! እያሰላሰሉ ነው መናገር — —"

የሰውዬውን ቅሬታ የሚያስወግዱበትን የንግግርም ሆነ የሩካቤ
ብልሃት አሳምረው ያውቃሉ ። ወንድዬው የሴትዮዋን ትርፍሰፍስ ገላ
ሲያዩና ሲዳብሱ ፤ ይይዙ ይጨብጡት ይጠፋቸውና ሕሊናቸው ይነሆ
ልላል ። በእሳት ዙሪያ በርራ—በርራ እላዩ ላይ እንደምትማገድ የሳት
ራት ፤ ሴትዮዋ ባዘቶ ገላ ላይ ተንፈላሰው ፤ ሩካቤ ምድጃ ላይ እንደ
ስብ ሲቀልጡ ይረካሉ ። ከዚያ በኋላ የሚጠየቁትን እነሆ ፤ የሚታዘዙ
ትን እሺ በማለት የልግስናቸውን ከረጢት ይፈቱታል ።

ወ/ሮ ደጅ ይጥኑ ፤ አንድ ነገር አስበው ካልጋ ላይ ወረዱና ፤
እዚያው መኝታ ቤት ውስጥ ግድግዳ ላይ ተለጥፎ በተንጠለጠለው
ቁመተ ልከኛ መስተዋት ፤ ፊትና ደረታቸውን ፤ ሾሽና ክናዳቸውን እየደ
ባበሱ ሲመለከቱ ፤ ጀርባቸው ወደ ሰውዬው በመዞሩ ፤ ሳሳ ባለው ልብስ
በኩል የሚታየው ከመር ፤ ጠፍጠፍና ጋደም ያለው ዳሌና መቀመጫ
ቸው ፤ የሰውዬውን ቀልብ መንጥቆ ወሰደው ። ባይናቸው የሠረፀው ገላ፣
እንደገና የሩካቤ አምሮታቸውን እንሸከሸከው ።

"ምነው መጥተሽ ብተኚና ዐረፍ ብንልበት ፤ አውቶቢስ ሲያን
ገላታኝ እኮ ነው የዋልኩት" አሉ በጋባዥ ስሜት ። ልፊያቸው ሲቀዘ
ቅዝ ሁለቱም እፎይ አሉ ።

*　　*　　*

ቀኛዝማች ፤ የወ/ሮ ደጅ ይጥኑን ገላና ፤ የተለየ ነፍስ እንዳለው
ፍጡር እሽከም እያለ የሚንቀሳቀስ ቂጥ ሲመለከቱ ፤ የልጅነታቸው
ጊዜ ትውስ ይላቸዋል ። ባጁ ፤ አጠር ብላ ፈርጠም ያለች ፤ ጤፍ ስት
ሰልቅ ፤ አሻሮ ስትድስ ፤ ክክ ስትከካ ፤ ወይም አጎንብሳ ቤት ስትለቀ
ልቅ ፤ የሚያዘበጥጥና የሚርገፈገፍ ቂጥ የነበራት ያባታቸው አገልጋይ
ነበረች ። ካባታቸው ሎሌዎች መኻል ጥርሰ—ዘርዛራ ፤ ክንደ—ጠንካራና
አካለ ደልዳላ የነበረው መርጦ የባጁ ወዳጅ ነበር ።

"ገና አንድ ፍሬ ልጅ ነው" ይባሉ በነበረበት ጊዜ ካገልጋይና
ከልጆቻቸው ጋር እንደልብ ይዛለሉና ይጫወቱ ነበር ። ያን ጊዜ መርጦ
የበላይነህን ዕድሜ በማየትና 'ቢያይስ ነገሩን የት ዐውቆት' በማለት
ባጁ በገባችና በወጣች ቁጥር ዙሪያውን መልከትከት ያደርግና ቂጧን
ጠፍ—መታ ፤ ጡቷን ቆንጠር ያደርጋታል ። ይዋደዱ ነበር ። ቤቱ ጭር
ካለ ደግሞ ድሪያው ይባባሳል ። ያቺን ሁሉ እንደ ቀልድ ተመልክተዋል።

ቀስ በቀስም ነገሩ ስለ ገባቸው ፤ ባጁ እና መርጦ የሚያደርጉትን
ሁሉ ለማየት ይጓጉ ጀመር ። ዕድሚያቸው በጨመረ ቁጥር የባጁ ገላ
አማራቸው ። የተመኙትን አላጡም ። መርጦ ቢከፋው ቢከረፋውም

በግኖ ዝም አለ ። ባጁ በልዩ ልዩ ሥራ እዚያው ቤት ለቤት ፤ ከጠላ
ቤት ጐተራ ቤት ፤ ከበረት ጉረኖ ፤ እያለች ስታደዘድዝ ላያት የአካሏ
እንቅስቃሴና ሙላት አጓጊ ነበር ። "ያላሳብ እየዋጠች ተውለከለከች"
ቢተባለችበትና የወንድ ዐይን በሳበችበት ወቅት ፤ የበላይነህም ዐይን
በባጁ ላይ ማረፉ ስለ ታወቀ ሁኔታው ተባብሶ ስም ከማስበሩ በፊት ፤
እንደ ጊዜው 'የመኳንንት ልጆች' የአምሮት ማብረጃ ሴት በግርድና
ስም ተቀመጠችላቸው ።

ያ በልጅነታቸው የተጠናወታቸው የትልቅ ቂጥ አድናቆት አብሮ
አድጎ አብሮ ጐልምሷል ። ከጥቂት ዓመታት በፊትም ማጀቴ ተወልደ
ውና አድገው ፤ ወደ ደጋው አገር ተድረው ሁለት ሴቶች ከወለዱ
በኋላ ተፋትተው ከተመለሱ ወዲህ ፤ ከወደ ደሴ የመጡ ልብስ ሠፊ
አግብተው ለሁለት ዓመታት የኖሩትንና ዳግመኛ የተፋቱትን መልከ—
መልካሟንና ዠርጋዳዋን ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑን አግኝተው ፤ በመጀመ
ሪያ ወሽመው የኋላ—ኋላም አስቀመጧቸው ።

ሁኔታቸውን አይቶ የሚገዝት ካህን ፤ ተገቢ አይደለም ብሎ የሚገ
ሥፅ ሽማግሌ ሳይታጣ ፤ 'ብንናገር ይብስባቸው ይሆናል ፤ ወይም ከልጆ
ቻቸው እናት ይፋታሉ' በሚል ሥጋትና ጥርጣሬ ፤ እንዲሁም በአካባ
ቢው የተለመደው የቅምጥና የቀላቢት ማስቀመጥ ልማድ ተደጋግ
ፈው የልብ ልብ ሰጣቸው ። ሚስትዬዋንም ፤ "አንቺ ቤት ንብረትሽን
አጥብቀሽ ያዢ ፤ ማየት ያለብሽ ልጆችሽን ነው ። ምን አጥተሽ? ምን
ጎሎብሽ? ከዚህ ካንቺ ተርፎ ለሚሔደው ነው ሽጉዱ! ለነዳይ የተሰጠ
ያክል ቁጠሪው ። እሳቸው እንደሁ ዘለው ዘለው ሲቢቃቸው የት ይሔዱ
መሰለሽ? የምር አይምሰልሽ ፤ ሁላችንም አይተነዋል ። ወንድና ብረት
ምጣድ ቶሎ ይበርዳል" እያሉ የሚመከሩ የቅርብ ዘመዶች ቢበዙም
የወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ ልብ ግን እልህና ቅናት አረገዘ ።

*　　*　　*

ምንዳዬ ስሜቱ ተመሳቅሎ እንደ ባነነና በቅዠት እንደ ተንገላታ
ነጋ ። ማለዳም ወጣ ብሎ አትክልቱን ፤ ግቢውንና የዘበኛውን ቤት
ተመለከተ ። ከቁርስ በኋላ ቀኛዝማች ወደ ሥራ ለመሔድ ሲነሡ በማ
የቱ ግቢው መኻል ዱላውን ይዞ ጠበቃቸው ።

"ወዴት ልቴድ ነው?" አሉት አቋቋሙን አይተው ።

"ልከተልሁ ብዬ ነዋ! መሔድሁም አደል እንዴ?"

"የለም! የለም! ወደ ሥራ ስሔድ—ስሔድ ተከታይ አያስፈልግዎ"።

"ምነው ሰው እንደሌለው ሰው ብቻሁን መሔድሁ?"

"ዘመድ ጥየቃና ወደ ሌላ ሌላ ቦታ ስሔድ እነግርሀና አብረኸኝ ትሔዳለህ —— አሁን ግን ግባና ቁርስህን ብላ" ብለውት ወጡ ።

ከቁርስ በኋላ ፣ "ና ደሞ ወደኔ ቤት እንሒድ" አሉት ወ/ሮ ዶጅ ይጥኑ ። እሜድም ወደ ቅድስት ማርያም ቤተክርስቲያንና ቁልቁል ወዳራት ኪሎ ሲጓዙ ፣ በሚያየው ነገር ሁሉ እንደ ተደነቀ ከቤታቸው ደረሱ ። ከላቀች ጋር ሲሳሳሙም ፣ እማያውቀው አገር መጥቶ የሚያውቀውን ሰው በማግኘቱ ተደሰተ ።

ምዕራፍ ሠላሳ ስምንት

እስከደች በጉጉት የጠበቀቻት ዕለት በመድረሷ ጥብቆ እንደተገዛለት ልጅ ቦረቀች ። ቤቷም በተስፋ ተከበበች ። ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ በራሳቸው እንግሽነትና በአፈሣ ግፊት የገቡበት ጣጣ ተቃሎ እሱ ወደ ቤቱ በሚመለስበት ቀን ፣ አንዳንድ ተራ ሥጋት ቢታያቸውም ደስ ብሏቸዋል ።

"ቀኛማይ ብቻቸውን ሔደው ምንዳዬ ቢቀር ኖሮ አፈሣ አየች ግድም ድርሽ አይልም ነበር" ሲል አንድ ሐሜተኛ ፣

"ቅዘናም ሆኖ ነውዬ በገዛ አገሩ እንዲህ ይንገላታ ነበር? ዘር አሰዳቢ! ሙትቻ" አለ ሌላው ።

"ከሰው ባለ ጊዜ ጋ ማ ተጋፋ አለው? እንሽላሊት እገል ብሎ እዘንዶ አፍ መግባት ነው ። ከሳቸው ጋ መጣላት ፣ ከንጉሥ ጋ የመጣላት ያክል ነው ። ነገሩ ወዲህ ነው ፣ ሙች ምንዳዬ ብቻ ሆነና!" ብሏል ሌላው ፈርቶ አስፈሪ ።

"ምንዳዬ ፣ ካልሔደማ በየት አባቱ ሊላወስ? የሠራትን ሥራ ሙች አጣትና! ከቀኛማይ ጋ በቄስ በመነኩሴ ብሎ መታረቅ አቅቶት መስላችሁ? የምንዳዬ ነገር አንከላፋ ሆኖበት ነውዴ" የሚለው የስሚስሚ ወሬ ደግሞ ፣ ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱንም አበሳጫቸው ።

አሜታና አሉባልታውን ሁሉ 'እህ' ስለሚሉ ፣ "ሰውዬው እንደ ሔዱ እግራቸውን ጠብቀህ አትምጣ ፣ ለሰውም አፍ—ቢሆን ዋል—አደር ብለህ ስትመጣ ይሻላል" ብለው ልከውበት ነበር ። እሱም ሁለት ሰዎች አስከትሎ እቤቱ የገባው ቀኛዝማች ከሔዱ ከሳምንት በኋላ ነበር ።

ልኬለሽ ካንገት በላይ እየሣቀች ፣ "ኧረ አንተ እንኳ ሔደህ እንኳን ደህና መጣህ በለው ፣ ዝም ብለህ ስትቀር የሌላ ያስመስልብሃል" አለችው ቸርነትን ፣ እንደ ቀልድ ።

"እኔ አቶ ሰውዬው! ባልልስ ምን እንዳልሆን? ማ [illegible] ብዬ ነው በይ! ምንዳዬ ባይኖርም እኮ እኔና [illegible]" [illegible] የእልህ ሣቅ እየሣቀ ።

"እኔስ ደስ ብሎኝ መሰለህ? ሰው እሰው አገር ተኸምጦ — —" ከማለቷ ፣

"ማነው የሰው አገሩ ሰው? ይኸ ጀምበር ከጠለቀች እሚደረስ በት አገርሽ ሩቅ ሆነና ነው እንዲህ እምትዪው?" ብሎ ሲቀጥል ሲል ፣ አሻጋሪ ከወደ ደጅ ብቅ አለ ። "እየሁ ኖረሃል እንዴ አሻጋሪ" አለ ቸርነት ወደ ውጪ እያየ ።

"እማምይ ተየህ ተግቢ ትወጣና — — ዋልህ ብላኝ — — እየሁ ነው የዋልኩት" አለ ተናዶ ።

"ምነው ልጄ? ምን አጠፋ?"

"ምነው ነገሩን ስታኸው? ፈራኋ?" አለች ተከዛ ።

"እነማንን?"

"ካፈሣ ጋር የመጡትኮ የዞን አምባ ሰዎች ናቸው ፣ ባላጋሮቻችን አይደሉሚ!"

"እስቲ ሙት በይኝ! እኔ የታባቴ አወ ኩ?" ብሎ ወዲያው ተነሥቶ ሔደ ።

ጠበንጃውን ይዞ እንደ መጣ ፣ "አሻጋሪ! ና ሒድ ውጣና ተጫወት! ማባቱ እንደሚነካህ አያለሁ! ሱሪ አልታጠኩማ!?" ብሎ ካጥር ውጪ ይዞት ወጣና ፣ "ሒድ ከባልንጀሮችህ ጋ ተጫወት" አለው ። ልኬለሽ በአለኝታነቱ ተደሰተች ።

ቸርነት ከአፈሣ ቤት በታች ዲብ ላይ ተቀምጦ ፣ ረባዳው ጠባብ ሜዳ ላይ የሚጫወቱትን ልጆች ሲመለከት ደስ አለው ።

ምዕራፍ ሠላሳ ዘጠኝ

ምንዳዬ ፣ አንድ ሁለቴዬ ቀኛዝማችን ተከትሎ በሔደበት ጊዜ ባየው የከተማ ሁኔታ በጣም በመገረሙ ፣ ሰውዬው ወጣ ባሉ ቁጥር ፣ "ምነው ና እንሒድ ባሉኝ" በማለት ተከትሎ ለማየት በጣም ይጓጓ ጀመር ። በተለይም አንድ ቀን ቀኛዝማችና አቶ ወርቅነህ መዘውር ምንዳዬን አስከትለው በራስ መኮንን ድልድይ አልፈው ፒያሳ እንደ ደረሱ ፣ ስን ኳንና አዲስ መጤው ምንዳዬ ቀርቶ ፣ በተደጋጋሚ ተመላልሼ አይቸ ዋለሁ ሲሉ የኖሩት ቀኛዝማች እንኳ በሚያዩት ልዩ ልዩ ብልጭልጭ የዕቃ ዓይነትና ብዛት ፣ በየሱቁ የተደረደረውን ልብስና ፣ ሸክ አርገው አልብሰው ያቆሟቸውን አምሳለ—ፈረንጅ አሻንጉሊቶች ሲመለከቱ በጣም ገርሟቸዋል ። የሱማ ምኑ ተነግሮ! እነ ቀኛዝማች ከአንድ መደብር ፊት—ለፊት ቆመው ፣ "ይኸኛው ይሻላል ፣ ያኛው ይጠነክ ራል" እያሉ የሱፍ ጨርቅ ሲያማርጡ ፣ ምንዳዬ ግን ዳለቻ የሱፍ ልብስ ለብሶና ባርኔጣ አድርጎ ፣ አንድ እጁን እሱሪ ኪሱ ውስጥ ወሽቆ የቆመውን መጠነ—ሰው አሻንጉሊት ትኩር ብሎ ያይ ነበር ።

በመጀመሪያ ፣ "እንዴት አምሮበታል ይኸ ፈረንጅ! አዬ አቋቋም ሆዬ!" አለ ። ነገር ግን ፣ ቢያየው ቢያየው ንቅንቅ አይልም ። "አቤት አሠለጣጠን! እንዴት ሰው እንደዬ'ንኳ ንእንቅ አይልም!" እያለ ሲገረም ፣ ለካስ እነ ቀኛዝማች መንገድ ቀጥለዋል ። ደግነቱ አልራቁም ነበር ።

የሰዉና የመኪናው ብዛት ፣ የቤቱ ንጽሕናና አሠራር እየገረመው ሲከተል ሌሎች አሻንጉሊቶችም በማየቱ ፣ "እንዴት ፈረደበት ይሄ ሁሉ ፈረንጅ ወንድሜ" እያለ ሲያዝግም ፣ አንድ ሱቅ በር ላይ እንደ ደረሱ ፣ አንድ ሽማግሌ ፈረንጅ ብቅ አሉ ። ምንዳዬ ትኩር ብሎ አያቸውና ፣ እስከዚያች ቅፅበት ያልታየው በቀል ትዝ ስላለው ብልጭ አለበት ። ወዲያው ጉዞ በመቀጠላቸውና ከሌላ ትርዒት ጋር በመገናኘቱ ትዝ ታው ጥሎት ነጎደ ።

አንዳንድ ቀን ከቀኛዝማች ጋር ወደ ፒያሳ ወይም ወደ አራት ኪሎ ሲሔድ ፣ የገረመውን ነገር መለስ ብሎ ወይ አሻግሮ ሲመለከት ፣ ሳያስበው ከሰው ጋር ይጋጭ—ይጋፋና በጣም ይደነግጣል ። ገጠሬነቱን የተገነዘቡ ሣቅ ብለው ያልፉታል ። አንዳንዶቹ የየራሳቸው የቀድሞ

ሁኔታ ትዝ ይላቸዋል ። በዚህ ምክንያት ስለሚሳቀቅ አብዛኛውን ጊዜ ከቀኛዝማች ጋር ለጠፍ ይላል ። በተለይም ደግሞ የመኪና መንገድ ያቋረጡ እንደሆን ፣ እሱን ነጥለው ይገጩት ይመስል መኪና መኪና ዎቹን ሲመለከት ከቀኛዝማች ጋር ይጋጫል ፣ ወይም ቀድሚቸው በሩጫ ይሻገራል ። ብዙ ሰው በሚተላለፍበት አካባቢ ደግሞ የወጪ— ወራጁ መንገደኛ ትርምስ ያደናግረውና ተከታይ መሆኑ ቀርቶ ፣ ከቀኛዝማች ጎን አብሮ ይራመዳል ። ዘወር ብሎ ሲያይ ፣ ይደነግጥና ቶሎ ብሎ ያቺኑ እውቅ ቦታውን ይይዛል ።

ቀስ በቀስ መሔጃና መመለሻውን እያስተዋለ ፣ ምንም አደናጋሪና ዘወርዋራ ጉዳና የሌለበትን ከቀኛዝማች እስከ አቶ ወርቅነህ ቤት ያለ ውን መንገድ በሚገባ ለመደው ። በሁለቱ ቤቶች መካከል ሲመላለሱ ፣ ቀኛዝማች ፣ “የምሠራው እዚህ ውስጥ ነው” ብለው ያሳዩትን የም ክር ቤት ሕንፃና ፣ “ይኽ ደሞ ያጤ ምኒልክ ቤተ መንግሥት ነበር” ብለው የነገሩትን አካባቢ ሲመለከት ‘ምነው አንድ ቀን ገብቼ ጉዱን ባየሁት’ ይላል ። ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ ቤት በሔደ ቁጥር ፣ ቤትዮዋ ሎሌነቱን ለማሳወቅ አወራርተውት ወጣ ሲሉ ፣ ሥራዋን እየሠራራች ከምታጫውተው ከላቀች ጋር ሲያወሩ በቀላሉ ይግባባሉ ።

ከጣር—አምባ ማጀቴ ሲላክ ፣ መልክና ደም—ግባቷን ነገሬ ብሎ አይቶት አያውቅም ነበር ። እሷም እንዲሁ ። ተከጃጅለው አያውቁም ። ዛሬ — ዛሬ ግን ፣ ትኩር ብሎ ይመለከታትና ይገርመዋል ። የማጀቴ ልብሷን ቀይራና ጸጉሯን እንደ ነገሩም ቢሆን ጉንጉና ከመለሎ አቋቋሟ ጋር ሲያያት ፣ “ይኽ የከተማ እህል ውሃ ወዘና ያሳምራል ልበል ፣ ወይስ ይኽ ጨርቁም ምኑም ነገር አለው ይሆን ?” ይላል በሐሳቡ ። ባያት ቁጥር ልቡ ደንገጥ ማለት ጀመረ ።

ቀኛዝማችም ፣ “ከዚህ ከዘበኛው ጋር ይኽን አታክልቱን ኮት ኮት ፣ ኮትኮት እያረጋችሁ ግቢውን ትጠራርጉና ፣ ሲመችህ ሲመችህ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ቤት እየሔድክ ዋል” ብለውት ስለነበር ፣ ለጊዜው እንደ ልቡ ነበር ። የምንዳዬ ቦጋለ በየጊዜው መመላለስና ከላቀች ጋር ማወ ራራት ያልታሰበ ቅሬታ በማስከተሉ ፣ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ፣ “ኧረ እግር አበዛህ ብለው እንዳይቆጡህ! ባይሆን ተሳቸው ጋ አብረህ ና” አሉት ሰወር አድርገው ። ለኔው አስበው ይሆናል በማለት ነገሩን አዙሮ አላየውም ። ቤትዮዋ ግን ፣ ደስ አላላቸውም ። ሞገስ አምባቸው ብቅ ባለ ቁጥር ፣ ላቀች ምንዳዬን እስከ ፓርላማው ፊት—ለፊት ሸኝ ታው ስትመለስ ፣ ወይም ከልቧ እየተንከተከተች ሲያወሩ ስለሚያ ጋጥመው ፣ ውስጥ — ውስጡን በግኖ ፣ ዐይኑ መቅላት በመጀመሩ እንዲህ ያለችውን በቀላሉ የሚያውቋት ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑም ፣ “ይኽ

ሰው ነገር ያበላሻል!” በማለት አሳብ ገብቷቸዋል ። ሆኖም ገፍተው የማይናገሩት ፣ ታማሠው የማይዘልቁት ጉዳይ ስለ ሆነባቸው ፣ ምንዳዬን ከሚገሥፁ ላቀችን ማጮሉ ስለሚቀል ፣ ቶሎ ብለው በተግሣፅ ቀን ዱን አሷት ። ምንዳዬ ግን “እኝህም እንደ ቀኛማች ተመርጠው የመጡ ናቸው መሰል! ያስታውአሉ ። እንዲያውም እኝህኛው ታይበልጡም አይቀሩ! መኪናም አላቸው” በማለት ሞገስ ወደ ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ ቤት ገባ ሲል ‘ኖር’ ብሎ እየተቀበለ እጅ ከመንሣት በቀር ፣ ዐልፎ— ተርፎ በላቀች ላይ እጠረጠራለሁ የሚል ምንም ግምት አልነበረ ውም ። የሞገስ ነፍስ ግን ፣ በጥርጣሬ አበሳዋን ጨለጠች ። ፍቅርና ናፍቆት ወደ ቅናት በመለወጡ ምንዳዬን ክፉኛ ጠላው ።

* * *

“አሁንስ አገሩን ለምደኸዋል ፣ ቤትዮዋም መምጫቸው ደርሷል መሰል?” አለችው ላቀች ፣ ቀኛዝማችና ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ መኝታ ቤት እንደገቡ ።

“ተንግዲህስ ምንም አልል ፣ መኪና ላይ መበርገጉንም ትቻለሁ ፣ የታከተኝስ ተወዝፎ መዋሉ — — — ግብርትና በስንት ጣሙ — —”

“ለመሆኑ እማናቸው ጋ ትሆናለህ ብለው አመጡህ?”

“ይኸ ምን ይጠየአል? እያው እሳቸው ጋ መሆኑ ነዋ! — — አይፍ ረድኮ ነው ፣ እዚያ ሥር—ሥሩን በነገር እየተነኳኮሱ ሲያተኹኝ ኖረው ፣ ይኸው ደሞ እየሁ መጣሁላቸው ። እንደሳቸውማ ቢሆን እያቀ ባብርም — —”

“እዎ ልጄ! እኔም በነገር—ነገር ተነሥቶ ፣ ሽው ብሎኛል” አለ ችው ዝቅ ባለ ድምፅ ።

“እንዴት ሰማሽ?”

“አንድ ቀን ሲታ እሳቸው ፣ ለቴዋ ሲነግሩ ሰምቼ ነዋ! እሰያማ ከየቴ!”

“እኝህኛዋ ቲሰሙ ምን አሉ?”

“ዘመድ የሞታቸው ያክል አለቀሱ ። ንድድ አላቸው” ብላ ጥቂት ዝም ካለች በኋላ ፣ “አንተ እዚያ ተተኽመጥክ ፣ እኝህኛዋ ተማን ጋ ይሆናሉ? እዚህ ተኽምጠህ እየተላላክ እንድታይላቸው ነውዴ ፣ እዚያማ እሳቸው ራሳቸው አሉ ።”

"እእ! እኝህኛዋ ጋ ምን አሳብ አለ ፡፡ የሴትዮዋ ዘመድ አሉ ፡፡ በያ ላይ አንቺ አለሽ ፡፡ ምን እሚያሳስብ ነገር አለ?" ብሎ ዐይኑን ስክት አድርጎ አያት ፡፡

"የኔ እየሀ መቆየት'ንኳ ያጠራጥራል ፤ ብኖርስ ማ እንደ ወንድ ልጄ?" አለችው በዝግታ እየሣቀች ፡፡

"ወዴት ልኪጂ?"

"ባል ታላገባሽ እያሉ — —" ብላ ሳትጨርስለት ፤

"ማንን?" አላት ተገርሞ ፡፡

"አንድ ሰውዬ እዚህ ቲመላለስም አላየኸው?"

"የትኛው? — — መሰንበቻውን ብዙ ሰው አይቻለሁ ፡፡"

"ለዘግ ብሎ ግራ እግሩን ላመል ጎተት እሚያረግ ሰውዬ ፤ አፍንጫው አጠር ያለ ደርፏጫ ቢጤ — — አላየኸውም እንዴ?"

"እኝህ ባለመኪናው?" አለ ባጋጣሚ ግምት ፡፡

"አዎድ!" አለች ፈገግታዋ እየጨመረ ፡፡ ያቺ የሚያውቃት ላቀች ድንገት የተለወጠች ፤ እዚያው በዚያው ከሱ በልጣ እንደ ቀኛዝማች የከበረችና የተሾመች ፤ እንዲያውም ከዘመዷ በላይ የሆነች መሰለውና "አንቺ ደህና ቀን ወጣልሽ" አላት ሣቅ ብሎ ፡፡ ረጋ ብሎ ጠየቃት ፡፡ ዘርዝራ ነገረችው ፡፡

በርግጥም ከሁለት ወር በኋላ ቀኛዝማችና ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ፤ አቶ ወርቅነህና ባለቤታቸው ፤ እንዲሁም አንዳንድ የጐረቤት ሰዎች በተገኙበት ፡ በሞገስ በኩል አቶ ወርቅነህ ፤ በላቀች ወገን ቀኛዝማች በላይነህ ታፈሰ የውል አባት ሆነው ፤ እሱ በብርዕ ፤ እሷ ቀለም በተቀባ ዐውራጣት ፈርመው ፤ እሱ ለሦስተኛ ፤ እሷ ለሁለተኛ ጊዜ አገቡ ፡፡

ላቀች ጥበብ ኩታና ቀሚስ ለብሳ ፡ ጸጉሯን ተሠርታና ጥቁር ተረከዘ አጭር መጫሚያ አድርጋ ላያት ፤ ዋልካ ዐፈር ላይ የበቀለች የነጭ አበባ እምቡጥ ትመስል ነበር ፡፡ ያላንዳች ዕልልታና ጭፈራ ፤ ሞገስ በሁለት ተጨማሪ አውቶሞቢሎች ጓደኞቹን ፤ እነ ቀኛዝማችንና መቅረት የሌለባቸውን ጐረቤቶች ይዞ ወደ ቤቱ ሔደ ፡፡ እዚያው አብሮ የዋለው ምንዳዬ ወደቤቱ ሲያመራ ፤ "ወይ መእየት! እነ ቀኛማይኮ አጅበዋት ሔዱ!" አለ ተገርሞ ፡፡

ምዕራፍ ዐርባ

ወይዘሮ እልፍ—ይከንዱ ፤ ከዛሬ ነገ አዲስ አበባ ይገባሉ እየተባለ ዘበኛውና ምንዳዬ ቅድስት ማርያም ቤተ ክርስቲያን አጠገብ በየዕለቱ ከዐሥር ሰዓት ጀምሮ ይጠባበቁና አለመምጣታቸው ተረጋግጦ ወደ ቤት ሲመለሱ ፤ ቀኛዝማች "ምን ሆና ይሆን?" ይሉና የማታ—ማታ ምንዳዬን ወደ ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑ ቤት ይልኩታል ፡፡

ሴትዮዋም ከነባር የምኞትና የቅናት ሐሳባቸው ጋር ይጨቃጨቁ ይነታረኩና ፤ "መቼስ ምን አረጋለሁ" ብለው ይነሣሉ ፡፡ ምንዳዬን አስከትለው ሲሔዱ ምኞታቸው በተስፋ አብቦ ያሽትና ፤ ከቀኛዝማች ጋር እንደ ልባቸው ሲኖሩ ይታያቸዋል ፡፡ ምኞታቸው ከዘወትር ልምዳቸው ስለማይርቅ ፤ ከሰውዬው ጋር ቤተ ክርስቲያን እየሳሙ ፤ ግብዣና ድግስ ተጠርተው ከመኳንንት ሚስቶች ጋር ሲጋበዙ ፤ እሳቸውም ደግሰው ሲያበሉና ሲያጠጡ እየታያቸው ፤ አእምሯቸው በተስፋ ረክቶ ፡ ልባቸው በደስታ ይንደቀደቃል ፡፡ በዚህ የምኞትና የተስፋ ትርዒት መኻል ፤ ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ ውልብ ሲሉባቸው ፤ "መድኃኒዓለም አባቴ በዚያው ያስቀርሽ!" ብለው ይሳሉና አእምሯቸውን ያረጋጋሉ ፡፡

የሴትዮዋ መመላለስ ድንገት ተሰምቶ ፡ አዲስ እንካ ስላንቲያ እንዳያስከትልና ከቤት የሚነሣውን ወሬ አዳፍኖ ለማስቀረት ሲባል ፤ የቤት ሠራተኛዋና ዘበኛው በተለያዬ ተራ ሰበብ ከሥራ ተሰናበቱ ፡፡

ወ/ሮ መንበረ ፡ ለወደፊቱ ወሬ እምታቀብል ሠራተኛ ሲወስዱላቸው ፤ ምንዳዬም በዘበኛው እግር ተተካ ፡፡ ከሰነበተባት የጸሎት ክፍል የመኝታ ምንጣፉንና ዳለቻ ስስ ብርድ—ልብሱን ጠቅሎ ወደ ዘበኝነት ቤቱ ተዛወረ ፡፡ አታፈናፍንም ፡፡

ከጣራዋ ቅርበት የተነሣ ፤ እጠናይቱ አልጋ ላይ ቆሞ ልብስ ማውለቅ አይቻልም ፡፡ በሌሊት ቅዝቃዜና በቀን ሞ'ቃትነቷ የተነሣ የቀድሞው ዘበኛ ፡ "አምስሽ አሹቂኝ" ብሎ ስም አ ውጥቶላት ነበር ፡፡ ምንዳዬ ትልቅ ሳጥን ከምትመስለው ክፍል ሲገባ አእምሮው ይጨነቅና የሐሳብ አሸን ይወረዋል ፡፡

ዘበኝነቱን በጀመረ በሁለተኛው ሳምንት ፍጻሜ ላይ ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ ሽዋርካብሽን አስከትለው ፡ ካውቶቡስ ሲወርዱ በትሕትና ተቀብሎ ከሁለቱም ጋር ተሳሳመ ፡፡

"ሀ! ተኗኗርናታ! እዚህስ ጠበንጃም ሰውም አያስፈልገኝ" አሉ የመጡትን ኮተት ሲያስወርድ ከበስተጀርባው ቆመው ። "ያንማሀ! አይይይ! የለህማ—የለህም!" ብለው ለዚያው ለማር—እምባ ጊዮርጊስ ሲነግሩት ፣ "መች አጣሁት! ግድ—የለሽም!" የሚላቸው ይመስላቸዋል ።

ዕቃቸውን ምንዳዬና ሦስት ኩሊዎች ተሸክመውላቸው ወደ ቤት ሔዱ ።

ቀኛዝማች ፣ ከሞገስ እምባቸውና ከአቶ ወርቅነህ መዘውር ጋር ሆቴል ውስጥ ተቀምጠው ፣ ወደፊት ስለሚገኝላቸው የገጠር መሬትና የከተማ ቦታ ሲወያዩ ከቆዩ በኋላ ፣ ሞገስ አቶ ወርቅነህን እቤታቸው አድርሶ ፣ በዚያውም ወ/ሮ ደጅ—ይጥኑን ይዞና ቀኛዝማችንም ከሚጠብቁበት ቦታ አሳፍሮ እቤታቸው እንደ ደረሰ የመኪናውን ጥሩንባ ነፋ ።

ምንዳዬ ፣ በሩን ከፍቶ ብቅ ሲል ቀኛዝማች ከሴትዮዋ ጋር ሲመጡ በማየቱ ክፉኛ ደንግጦ ተርበተበተ ። በሩን ቶሎ ዘግቶ ከፊት ለፊታቸው ቆመና ፣ "እንዴ! ኧረ ወዴት ነው ቀደም—ቀደሙ? ባልተቤቲቱኮ መጥተዋል! ምን ሆናችሁብኝ!" አለ እጁን ግራ—ቀኝ ዘርግቶና ተንፈራጠ ።

ሴትዮዋ ብርክ ያዛቸው ። ድንገት በሩን ከፍተው ፣ "ደሞ ብለሽ ብለሽ እቤቴ ድረስ ምናባሽ ታረጊ መጣሽ? እ!!" የሚባሉ መሰላቸውና ውሃ ሆኑ ።

"ምነዬ ገባችን?" አሉ ሰውዬው ፣ ድንጋጤአቸውን ውጠው ።

"ጥኢት ቆየት አሉ ።"

ቀኛዝማች ፣ በምንዳዬ መኖር ተደስተው ፣ 'እንዲያው ምን ላርግህ!' አሉ በልባቸው ። "አሁን ይኽ ሰው እዚህ ባይኖር ፣ ወይም ሌላ ዘበኛ ቢሆን ኖሮ ዛሬ ጉድ ፈልቶ ነበር ። ወይ ቅሌት! እነሱስ እንደ ፍጥርጥራቸው! እኔ ግን ፣ በዚህ በማይረባ ጉዳይ ክብሬ ተዋርዶ ስሜ መሰበሩ ነበር" አሉ ፣ አሁንም በውስጣቸው ።

ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑ ፣ "አበስ ገበርኩ ጌታዬ! አለመጠርጠርን የመሰለ ምን መጥፎ ሞኝነት አለ? ይኸነዬኮ ምንዳ ባይሆን አሳር ጉብተን ነበር! እናንተስ ያው እንደ ፍጥርጥራችሁ — — እኔን ምን ይውጠኝ ነበር! እሰው ቤት ምን ታረጊ ገባሽ ብባል ፣ ምን እመልስ ነበር? የኔ መድኃኒያለም ሰወረኸ! ሰወረኝ! እኔም ቅር—ቅር እያለኝ ነበር የመጣሁት" ብለው ምልስ አሉ ። ሞገስ ወሽክቶ እንደ ተጋለጠ

ሰው ፈዝዞ ቆሟል ። ሴትዮዋ በተዋረድኩ ባይነት እንጀታቸው እንደ ጨሰ ፣ ሞገስ "ምን አጉል እግር ጣለኝ? በሰው ነገር ጣጣ ገብቼ ነበር" እያለ ሴትዮዋን ይዞ ተፈተለከ ።

ቀኛዝማች ፣ ምንዳዬን አስከትለው ወደ ቤት እንደገቡ ከባለቤታቸው ጋር ተሳሳሙ ። ፈንጠር ብላ ተቀምጣ የቆየችው ሸዋርካብሽ ቀኛዝማች ሲገቡ ዝም ብላ በመቆሟ ፣ "ምነው ዝም ብለሽ መቆምሽ ልጄ! አይ ያንቺ ነገር! መላቢስ ፣— — ይኸነዬኮ ፈርተሽ ነው! በይ ነይ ጫማ ሳሚ!" አሏት ወ/ሮ እልፍ—ይከንዱ ፣ ባይዞሽ ባይነት ሁኔታ። እሳቸውና ምንዳዬ የመጡ ዕለት ግር እንዳላቸው ሁሉ ፣ እሷም ግር ብሏት ስለነበር ፈዛለች ። ፈርታለችም ። ወለሉን እየደለቀች ሔዳ ፣ የቀኛዝማችን ጉልበት ልትስም ጐንበስ ስትል ፣ ቀበል ብለው ሳሟትና "እኔኮ ስገባም አላየሁሽ ፣ ደህና ነሽ ወይ?" አሏት ያመጣዉ ነገር እየገረማቸው ።

"ደህና ነኝ!" ብላ እንዳቀረቀረች ተመለሰች ። ወ/ሮ እልፍ ይከንዱ ፣ በምንዳዬ መምጣት የተነሣ ላደረባቸው ብስጭት እሳቸውም ሸዋርካብሽን ያስከተሉት እልሃቸውን ለመወጣት ነበር ።

* * *

ምንዳዬ ፣ ዘበኝነቱንና የአትክልት ኩትኳቶውን ፣ ሸዋርካብሽ ቤት ውልወላውን ተያያዙት ። እሱ ኩትኳቶውን ጨርሶና ግቢ ማጽዳቱን አዳርሶ ዐረፍ ሲል ፣ ወይዘሮ እልፍ—ይከንዱን ወጣ—ገባ ሲሉ ስለሚያያቸው ፣ የማር—እምባ ድርጊታቸው ትዝ ይለውና ደሙ ይፈላል። ቢሆንም ፣ አኗኗሩን አይቶ ንዴቱን ዋጥ ያደርግና ፣ 'ጅብ እስኪነክስ ያነክስ' በማለት ግንባሩን አይቋጥርም ። ሴትዮዋም የጥላቻቸውን ያህል ባይሆን ፣ "ነገር ከተበላሸ ወዲያ እምቡር—እምቡር ቢሉት ምን መላ አለው?" ብለው ከፊታቸው ፈገግ ፣ ከጃቸው ለቀቅ ማድረግ ጀምረዋል ።

"አንቺ ሸዋርካብሽ! እንግዲህኮ አንቺ እሚሉሽን አትሰሚም ። መቼ ይሆን አንገት እምታበጂው ። ነግሬሻለሁ ኋላ! ደሞ በህል ውሃ በደሉት እንዳታሰብይኝ ። ለምተ እህል እሰው አፍ እንዳታስገቢኝ ። ሰው በሆዱ አይቀጣም ። ነውር ነው ። እሳቸውም ቢሆኑ ደስ አይላቸው ። ታንዳንድዬም ከኛ ወጥ አበስ አርጊለት — — የሰማይ ቤቴን እንዳታዘጊብኝ" ይላሉ ። በቀኛዝማች ፊትም ፡ "ምንዳ ራትክን በላህ? ማን እንዳይገባ ብለህ ነው? ዛሬ ሙያህን ስትንገላታ ነው የዋልከው ፣ ግባና ጋደም በል" ሲሉ ሰውዬው ደስ ይላቸዋል ።

* * *

ሞገስ እምባቸው ፣ ስለ ምንዳዬ ማንነትና አኗኗር ፣ ከገዛ ባለቤቱና ከቀኛዝማች ከሰማበት ዕለት ጀምሮ ያ ያንድ ሰሞን ቅናትና ጥርጣሬው ወደ ልባዊ ርኅራኄ ተለውጦ ወዶታል ። ወደ ቀኛዝማች ቤት በሔደ ቁጥርም ፣ አትክልት የሚያይና አካባቢውን የሚቃኝ መስሎ እንደዘበት በማውራት ፣ የምንዳዬን ጠባይ ከተረዳ ወዲህ በወደደ ስሜትና በፈገግ ፊት እጁን ዘረጋለት ። ሁለት አርጀት ያለ ካኪ ኮትና ሱሪ ከነሸሚዙ የሰጠው ዕለት እንኳን ተቀባዩ ቀኛዝማችም ደስ ብሏቸዋል ።

“አሁን ምን አርጌልሁና በምን አቀሁኝ ነው ይኸን ኩላ አምጥተሁ መስጠትሁ?” ብሎ ሲያመሰግን ፣ “እንደ ትልቅ ስጦታ አትየው ፤ ቀላል ነገር ነው ፤ ለወደፊትም እረዳሃለሁ ” አለው ።

ልብሱን ማደሪያው ውስጥ አስቀምጦ ፣ አንዳንድ ቀን ሥራውን ሲጨርስ እየቀያየረ መልበስ ጀመረ ። ቦላሌውን ታጥቆ ሸሚዙን ወደ ውጭ ይለቅና ፣ ቁልፎቹን በሙሉ ይቆልፋቸዋል ። ኮቱን ሲለብስበት ደግሞ ሸሚዙ እሱሪው ላይ ይለጠፍና ጠርዙ ይጠቀለላል ። ይህን ዋል አደር ብሎ አረመ ። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ፣ የሸሚዙ አንገትጌ ሽቅብ ታጥፋ ትቆምና የነጭ ፍየል ግልገል ጆሮ ትመስላለች ።

ቀኛዝማች ፣ ከላይ ደህና ለብሶ ያለ መጫሚያ የሚከተላቸውን ምንዳዬን ለማስደሰት ተረከዙ ባንድ ወገን የተበላ አሮጌ ጫማቸውን ሰጡት ። ያን እንደልቡ እየተዘረጋ እንዳሻው ሲረግጥ የኖረ እግሩን አሮጌ ሸፍን ጫማ ውስጥ ያለ እግር ሹራብ ይደነቅርና ጥርቅም አድርጎ ያስረዋል ። ልብሱን ቀይሮና ጫማውን አጥልቆ ቀኛዝማችን የተከተለ ዕለት ፣ አንድ እጁን ሱሪ ኪሱ ውስጥ ከትቶ ሲሔድ በጣም ደስ ይለዋል ።

ሸዋርካብሽ ፣ ቀደም ብላ ምስጢሩን የማታውቀው የመልእክት ጉዳይ ያስከተለባት ችግር እያንገበገባት ፣ ቀስ በቀስ መግባባትን ሊፈጥር በሚያስችል ሁናቴ ፣ ከምግብና ከመጠጡ ደበቅና ጠቀም እያደረገች ትሰጠው ጀመር ። በሴትዮዋ ሰበብም ያቄመባት ስለሚመስላት ፣ እሷ እንዳሏት አዳሪና በይ እንዳሏት መስካሪ መሆኗን እንዲያውቅላት በሰበብ ባስባቡ ጠጋ ጠጋ አበዛች ። አልሸሻትም ። ሲወጡላት ሔዳ ማውራትና ሲያስቀይሟትም ጠጋ ብላ ማማት ጀመረች ። እሱም ቀስ በቀስ ነገሩን እየተረዳ ፣ ከቀን ወደ ቀን ልቡን አላላላት ።

* * *

ቀኛዝማች በላይነህ ፣ ኑሮአቸውን የማሻሻልና ከነአከሌ እኩል ወይም በላይ መሆን አለብኝ የማለቱን ውጣ—ውረድ አመቺ በመሰ

ላቸው ጊዜና ቦታ ሁሉ ተያይዘውታል ። የከተማ ኑሮ ዕውቀትና ልምድ ካላቸው ሰዎች ጋር በተዋወቁ ቁጥር ፣ እንዴት ባለ ብዙ ንብረት ለመሆን እንደቻሉ ለመስማትና ለማወቅ ፣ ሁለመናቸው ጆሮና አእምሮ ይሆናል ። ከዓላማቸው ጋር የሚጣጣም ሰው ካገኙ ደግሞ እጃቸው የልግስና መዓዱን ያወርደዋል ።

በገጠር ያሳለፏቸውን አያሌ ዓመታት በከንቱ እንደ ባከኑ በመቁጠር ፣ የኑሯቸው ሥርና ግንድ የሆነውን ሕዝብና አካባቢ እያማረሩ ይጸየፉታል ። የፍላጐታቸውን ማከናወኛ መሰላል ግን እዚያው መሬት ላይ ተክለው ፣ በገጠሩ ሕዝብ ትከሻ ላይ ይረማመዳሉ ።

“ሰሙ ቀኛዝማች” አለ ሞገስ አቶ ወርቅነህ ቤት ተቀምጠው ሲያወሩ ። “ዛሬ እርስዎን በጣም የሚጐዳዎት ይኸ በየወሩ የሚከፍሉት የቤት ኪራይ ነው ። ቀላል ገንዘብ አይደለም ። በአራትና በአምስት ዓመት ራሱን የቻለ ቤት ያሠራል ። እናም የመጀመሪያ ሥራዎ የመኖሪያ ቤት መግዛት ቢሆን ጥሩ ነው” አለ ።

“እኔም ቀደም ብዬ ነግሬያቸዋለሁ” አሉ አቶ ወርቅነህ ለማስታወስ ያህል ።

“በሱማ ምነው ተስማምተን! አካባቢው የጨዋ ሠፈርና ውካታ የሌለበት እንዲሆንልኝ በማለት ነው ረጋ ያልኩት ። አሁን ያለሁበትን ቤት የወደድኩት ስለ አካባቢው ነው” አሉ ቀኛዝማች ።

“በኔ በኩል ሁለት ቦታ ተገኝቷል ። የሚሻለንን መምረጥ የኛ መብት ነው ። በዋጋም ረገድ የሚጎዳ አይደለም” አለ ሞገስ ኩራ ባለ ድምፅ ።

ከተደጋጋሚ ምክክር በኋላ ጂማ ፣ መንገድ የተገኘው መኖሪያ ቤት የተሻለ በመሆኑ ተገዛ ። በአሠራር ደረጃውም ሆነ በቤቱ ስፋት መጠን ከተከራዩት ቤት ያነሰ ሲሆን ፣ በምድረ—ግቢ ስፋት ግን ይበልጣል ። ዋናው ቤት ከቀይ ጡብና ድንጋይ ፣ የበስተጀርባዎቹ ትናንሽ ክፍሎች ከእንጨት የተሠሩ ናቸው ። የዋናው ቤት ወለል በተላገ ሣንቃ የተነጠፈ ሲሆን ፣ የፊት ለፊቱ ሰበሰብ ግን ፣ በጠጠርና ስሚንቶ ድብልቅ የተስተካከለ ሻካራ ወለል አለው ። ዋናው ቤት ቀለም ተቀባብቶ ከታደሰ በኋላ ፣ የአዲሱ መኖሪያቸው ጐረቤቶችና ጥቂት እንግዶች በተገኙበት ፣ ሰው ሳይበዛና ግብዣ ሳይንዛዛ ቤቱ ተመርቆ ፣ ቀኛዝማች ቤተሰቦቻቸውን ይዘው ገቡ ።

ቤቱ አነስ ያለ ሳሎንና የገበታ ቤት ፣ ሦስት የመኝታ ክፍሎች ፣ ከበስተጀርባም የዕቃና የሽንት ቤት ፣ ሁለት ማድቤቶች ፣ ተጨማሪ የዘበኛ ቤትና የሠራተኞች ማደሪያ አነስተኛ ክፍሎች አሉት ።

በቤቱ መገዛትና በማይደበቀው ወሬ መዛመት፣ የወ/ሮ እልፍ ይከንዱ ልብ ከቅናትና ከብስጭት ላመል ታህል ቀንሶ መጠነኛ እፎይታና ተስፋ አገኘ።

ሸዋርካብሽ እንደ ሌሎች መሰሎቿ፣ ኑሮዋ ተወስኖና ተስፋዋ ተጭ ለምልሞ የተለመደ አኗኗሯን ስትቀጥል፣ 'ነገ' እንዲህ እሆናለሁ የምት ልበት ምኞት ጠባብ ነበር። ምንዳዬ ግን፣ ቀኛዝማችንና የምገስን አይዞህ ባይነት ይዞ ነገን እንደሩቅ አዝመራ በተስፋ ይጠባበቃታል።

ቀኛዝማችና ላቀች፣ አነሰም በዛ አዳዲስ ነገር እያዩና እያገኙ ነገንም ተስፋ ባለመለመው ስሜት ዘና—ፈካ ብለው ሲጠብቁ፣ ወ/ሮ፣ ደጅ—ይጥኑ ግን፣ በሰሙት ወሬ ሳቢያ እየተበሳጩና በቀኛዝ ማች እግር ማሳጠር እየቀኑ፣ የነበራቸው ጉራም እየሟሸሸ በመሔዱ፣ ነፍሳቸው በሥጋት ተከረከረች።

ምዕራፍ ዐርባ አንድ

"አንቺ እማምይ?" አለ አሻጋሪ እናቱ ዘወትር የምታሰማው ተስፋ ባዶ ስለ ሆነበት፣ "አባብይ ይመጣል፣ ይመጣል ስትይ የታል እሚመጣው? ይኸው ስንትና ስንት ኧን ሆነው እማዶል?"

"ውሸቴን አይደለም አሻጋሪ። እሱ የሔደበት መኪና ወደዚህ አልተመለሰም። አባታችሁ እሚመለሰው በሔደበት መኪና ነው። ነግሮኛል።"

"አቤት ይቺ እማምይ ስታሞኝ፣ ምነው በያ ሰሞን አብዬ ቸር ነት ልብስ ሊገዛልን የወሰደን ለታ ቆሞ አይቼው" አለ ትልቁ።

"እሱ እቴ! አይ የልጅ ነገር! አምሳያውን አይተህ ነው፣ እኔም መስሎኝ ነበር። ሁሉም ቅጠልያ ናቸው።"

"አይ ይቺ እማምይ! ምሁኙ ነው እምሳሳተው? በደንብ እየዞ ርኩ አይቸዋለሁ" አለ ኮስተር ብሎ።

"ምነው ያንተና የወንድምነህ ጫጩቶች ይመሳሰላሉ? በጫጩት አቅም እንኳ እየተሳሳታችሁ፣ ያቺ የኔ ነች፣ ይቺ ያንተ አይደለችም እየተባባላችሁ ትጣሉ የለ? ያውም ከጫጩት አቅም —— መኪናውም የዚያ ቢጤ ሆኖብህ ነውቄ፣ አባታችሁ የሔደበት ተመልሶ አሊመ ጣም —— ቢመጣማ——" አለች የውስጢን ሣቅ ደማቅ ፈገግታዋ እያጋለጠው።

"እሱ ታያ መቼ ነው እሚመጣው?" አለ ትንሹ።

"መሰንበቻውን ይመጣ ይሆናል?"

"እሱ ብቻ ነው፣ እነ አባባ ቀኛማይም ይመጣሉ? —— እሱ ብቻ በመጣ? ——" አለ አሻጋሪ።

"ምነው እሳቸውስ ቢመጡ ምን ችገረህ?"

"እሳቸውማ ተመጡ፣ ና እንሒድ ተከተለኝ እያሉ ይወስዱታል— ባልመጡ!" አለ በምሬት።

ልኬለሽ፣ ይህን በመሰለ ጥያቄ መፋጠጥና መዋሸቱን ለምዳዋለች። ቸርነትም የአፈሣን ወሽመጥ የበጠሰና የምንዳዬን ጥቃት የተወጣ

እየመሰለው አይለያቸውም ። ሁለቱም ልጆች ይከቡና አንዱ ከበሰተ ጅርባው ትከሻውን ተደግፎ ፥ ሌላው እግሮቹ መኻል ቆሞ ዐይን—ዐይኑን እያዩ ይላፉታል ። ቦታ ይቀያየሩና ይቀጥላሉ ። አይሰላቹም ። እንኳን የመታቸውን የሰደባቸውን ሲመቱ ይነግሩታል ።

“አንተ አብዬ ቸርነት ፥ ይኸ ቀማቸው የጋሼ አፈሣ ልጅ ካል መታኋችሁ እያለ ያስፈራራናል ።”

“ለምን ልጄ? ምን አረጋችሁኝ ብሎ?”

“ምንም ታናረገው ፥ እሱ ራሱ ነገር እየከጀለ ነው ።”

“ዝም አላችሁት እንዴ ታዲያ?” አለ ቸርነት ነደድ ብሎት ።

“ይቺ እማምይ የሱን ሳታይ እየተእጣችን ነውዴ —— አላየው ነበር !” አለ ትልቁ በድጋሚ ።

“ልማታ ብሎ ሲመጣ አቀለጥመውም ኖሯል ? ኧረይታባቱ ! ከንካችሁ በሉት!”

“እሱ እኮ አባቱን እያየ ነውዴ አያእተኝም! የቀልድም የምርም ትንታገል እያነሣሁ አፈርጠዋለሁ! — —አባብይ ብሎ ቲጣራ እፈራና እርጣለሁዴ!— — ሀሀ! አባቱ ከያዙኝ ይለቁኝ መስሎሃል? አንድ ኧን ለታ ብቅ ቲሉብኝ ጊዜ — —” ብሎ ሳይጨርስ ፥—

“እኔ እያለሁ ማባቱ ነው እሚነካህ! ፈሪ ከሆንክማ — —” ከማለቱ ቸርነት ፥

“ምን ታረጋቸዋለህ?”

“እያረገውሚ!— — ካረገውማ እኔ ዐቃለሁ!” አለው ቸርነት ።

“ኧረ ተው እንዲህ — እንዲህ እያልክ የልብ ልብ አትስጠው?” አለች ልኬለሽ ።

“ ‘ባለቤቱን ካልናቁ ፥ አጥሩን አይነቀንቁ’ አሉ ። ልጅኮ የወላጁን ፊት ነው እሚያየው ፥ በኋቸው ይሉ እንደሆነስ ማ ያቃል? ” አለ ከንፈሩን ነከስ አድርጎ ።

“እሱማ እውነክን ነው ። የሰው ሰው ሔደው እንዳይተነኩሱ ብዬ ነውዴ !”

“ይቺ እማምይ እኮ ነች ፥ እንዲህ—እንዲህ እያለች እምታስፈራራን” አለ ትንሹ ።

“እናንተም ሳይነኳችሁ አትንኳቸው” አለ ቸርነት የልኬለሽን ፊት አየና ።

“የፈሪ ልጆች ፥ አባታችሁ ሽሽቶ ሔደ እያሉን አደል?” አለ አሻጋሪ በቁጭት ንዴት ።

“እየሽ! እየሽ ይኸን ነገር! ልጅ እኮ አይዋሽም! እነዚያም እቤታቸው ሲወራ የሰሙትን ነው ። የኛ አባት ሽሽቶ እያቅም! — — ውሽታሞች በኋቸው ። ሀ! ‘የሳትን ልጅ ገለባ ጉበኘው አሉ!’ ” ብሎ ተናዶ ወጣ ።

*   *   *

እርም አይቀሬ ቤተሰቡን ይዞ አንደኛው አዳራሽ ውስጥ ከገባ ሰንብቷል ። አረጋሽ እልፍኙንና ሌላውን አዳራሽ ትዘናከትቢታለች ። ቸርነትም ለይስሙላ ቆጡን አጠባብቆ ሰው እያየው ወጥቶ ቢተኛም አካባቢው ጭር ሲልለት ፥ እየወረደ ከአረጋሽ ጋ ማደር ከጀመረ ቆይቷል ። ድርጊቱን ቤተኛ ነኝ ባዩ ሁሉ ከመጠርጠር ዐልፎ ቢያረጋግጥም ፥ አፍ አውጥቶ የተናገረ ፥ ያገባኛል ብሎ “ሃይ!” ያለ ግን አልነበረም ። ቸርነት ቢናገሩት የሚመልስ ፥ ቢቃጡበት የሚማታ በመሆኑ ፥ ሁሉም አፉን ያዘ ። ምንዳዬ ቤትም እንደልቡ መግባት መውጣቱን ፥ ማሳውን ማረሱንና ጠበንጃውንም መቀበሉን የተመለከተው አፈሣ የጎሪጥ ይመለከተው ጀመር ።

ምዕራፍ ዐርባ ሁለት

የቀኛዝማች ኑሮ በተስፋ ተከበበ። ጥቅምና ዕድገት ማነፍነፍ ዋነኛው ተግባራቸው ሆነ። ምክር ቤቱ ውስጥ ተቀምጠው ሳለ፣ ከልዩ ልዩ ባለሙያዎች የሚቀርቡ ጥናቶች፣ ክርክሮችና ተቃውሞዎች ሲነበቡም ሆነ ሲነሡ በሙሉ ልብ አድምጠው አያውቁም። አንዳንድ አባላት የሚያቀርቡት ሐሳብና ክርክር ከማናደድ ዐልፎ፣ “እንዲህ ያሉትን ጋጠ ወጦች ለምን ያስገቧቸዋል፣ ‘ጭሰኛ ተጎዳ፣ የጭሰኛ ግብር በዛ፣ ሥራ አጥ በረከተ፣ ሴት አዳሪነት ተስፋፋ፣ ሕግና ፍትሕ ተጓደለ፣ የሕዝብ ገንዘብ ባከነ’ እያሉ መለፍለፍ ምን ይባላል? ንጉሡ ይኸ ሁሉ ጠፋቸውና ነው? ደህና ዐርፎ የሚገዛውንና ሰጥ—ለጥ ብሎ የሚያድረውን ሕዝብ አንጉል ነገር እያሰሙ አገር ሊበጠብጡብን ነወይ! እኔ ብሆን ሰብሰብ አርጌ ወህኒ ነበር እማጉራቸው” ይላሉ በልባቸው።

የምክር ቤቱን ጉዳይ ችላ ብለው ወደ ራሳቸው ሐሳብ ሲመለሱም፣ “ምንጊዜም ራስን ከማስቀደም አለመቦዘን፣ በማንኛውም ብልሃት እየገፈተሩና እየጐናነጡ፣ ኑሮን ማቃናትና መካብ እንጂ፣ ሰዎች ይቀየሙኛል ወይም እያ እንቶኔ ያስብልኛል ብሎ መዘናጋት እያደር መሸርሸርና ፍጻሜ ማበላሸት ነው” የሚለው የአቶ ወርቅነህ አባባል ቀልባቸውን ከመቀስቀስ አልፎ እንደ በቅሏቸው ይዟቸው ይሰግራል። ወደ ከተማ ዘግይተው በመግባታቸውም፣ “ዕድሜ ልኬን ከማንም ነሁላ ባላገር ጋር ታረመ እንዴ ተገመሰ እያልኩ ስነታረክና የስልቻ እህል ስቆጥር፣ እዚህ ስንቱ ግፍንት ሽቅብ ወጣ!” በማለት ይጸጸታሉ። ዕድሜያቸውን ሲያስቡትማ ምን ያህል ቀረኝ በሚል ስሜት በንዴት ቢል ይላሉ። አእምሯቸው ተረጋግቶ ቀልባቸው ሲሰበሰብ ደግሞ፣ የፍላጐታቸው ማስፈጸሚያ ፈር በሁለት ይከፈላል።

አንዱ፣ ገንዘብና በገንዘብ አማካይነት በሚገኙ ሰዎች በኩል ሲሆን፣ ሌላው ደግሞ በዝምድናና ባገር ልጅነት ድጋፍ ሊካሔድ የታቀደ ነበር። ለመኖሪያ ቤት መግዣ የተከፈተው የብር ማሰሯቸው እያደር አፉ እየሰፋና እየተዘረገፈ የሚከራይ ሦስት ክፍል ቤት ገዙ። ፓርላማው ለዕረፍት ከመዘጋቱ በፊትም የሦስት ክፍል ቤት ኪራይ ሲቀበሉ፣ “እንዴት ተጎድቼ ኖሯል? የማትነጥፍ ላም ማለት ይቺ ነች! ቆይ—ቆይ—ቆይ—ቆይ!” አሉ።

ጉዳዩ ወይዘሮ እልፍ—ይከንዱን የማይመለከታቸውና መብታቸውም እንዳልሆነ ሁሉ ፣ ግዢው ሲጀመርም ሆነ ሲፈጸም አልተነገራቸውም ። ሴትዮዋም ቢሆኑ ሰውዬው ወይዘሮ ደጅ—ይጥኑን ከወሸሙ አንሥቶ ትዳራቸውን ሳይሆን ቅናታቸውን ስለሚያሰላስሉ ፣ “ሀብትና ንብረት ቢበዛ ለኔ ምኔ ነው? የማንም ጋለሞታ ተጋምሳ ልትበላው ለማባቱ ብዬ እለፋለሁ” ስለሚሉ ፣ እንዴት ሆነና ምን ተደረገ ማለቱን ትተውታል ። በዚህም የተነሣ ሞልቶ ቢከነበል ፣ ተጢያጢሶ ቢቃጠል ደንታ አልነበራቸውም ። እንዲያውም ለጣውንታቸው እህል መላኩን ከሰሙ ፣ እሳቸውም በድግስና በጠበል—ጠዲቅ ስም ጐተራ አስከፍተው አጠፌታውን በመዛቅ እልኻቸውን በገዛ ንብረታቸው ስርቆት ሲወጡት ቆይተዋል ። ብሶታቸውን አድምጦ ቂጭቱን ለገለጸላቸው አንዳንድ ተቆርቋሪም እጃቸው ዝቅ ጥርሳቸው ሥቆ ይሸኙዋል ።

ምንዳዬ ፣ የአዲሱን ቤት አትክልት ለማሳመር ዘወትር እንደ ኰትኰተ ፣ ግቢውን በጨፈቃ ቢጤ እንደ ፎከተ ነግቶ ይመሸለታል ። በዚያውም ሐሳብና ብቸኝነት ፣ ትዝታና ናፍቆት በየተራ ይቀራመቱታል ። ያ እንዳሻው ሲዘዋወር የኖረ እግሩ ተሰንክሎ ፣ ያ የሚስት ፣ የልጅና የጓደኛ ፍቅር የለመደ ልቡ በመታፈኑ ፣ ስሜቱ ቀዝቅዟል ። በዚህ ሁኔታ ለምን ያህል ጊዜ እንደሚቆይ ስለማያውቅ ሐሳብ ገባው ። ሴትዮዋም ሰው ሲኖር መፍካቱን ፣ ጭር ሲል ፊት መንሣቱን ያውቁበትና ይገለባበጡበት ጀመር ። ሁኔታቸውን የምታውቀው ሸዋርካብሽም ነገሩ ስለገባት ምሳውን አቅርባለት ዘወር ፣ ራቱን አድርሳለት መለስ ማለት ጀመረች ። እሳቸውም የምታቀርብለትን ምግብ ፣ የምትቆነጥርለትን ቆሎ አየት ያደርጉና ፣ “አንቺ እንደሁ አሳብ የለሽ! ቢያልቅ—ባያልቅ አንቺ ምን አሻሽ? ምን አረግሽው ለማን ሰጠሽው እያሉ እሚያንገበግቡኝ እኔን ——” በማለት የሚሰጠውን ምግብ መገመት አበዙ ። ለሱ ግን ፣ አካባቢውን መልመዱ በጀው ። ያቺን ምንም ያህል ያልተቆነጠረላትን የራሱንና የቸርነትን ብር ፣ የከፋው ለት መመኪያ ፣ የራበው ዕለት መተኪያ እያደረገ ተጋደደ ። የኑሮው ማነቆ ግን እያደር ጠበቀ ።

አንድ ቀን ወይዘሮ እልፍ—ይከንዱ ፣ ሸዋርካብሽን አስከትለው ዘመድ ጥየቃ እንደሔዱ ፣ ቀኛዝማች ባጋጣሚ ወደ ቤት ይመጣሉ። በተደጋጋሚ የተመኘው ቀን ነበር ። ተከትሎአቸው ገብቶ ስለነበር የቀድሞው ቀኛዝማች አልመሰልህ አሉት ። እየወደዳቸው ፈራቸው ። ሊናገር ያሰበውን ትቶ ሊመለስ ሲል የሚስትዬዋ ፊት ታየውና ከቀኛዝማች ፊት ለፊት ቆመ ። ቀና ብለው በጠያቂ ገጽታ አዩት። ዳሩ ምን ያደርጋል ፣ ይሉኝታና ያልታሰበ ፍርሃት እንደበቱን አፈነው ። የመጣ

በትን ጉዳይ ትቶ ፣ “አሁን መጣሁ ብለው ነው ከሷ ጋ ወጣ ያሉት ፣ እስታሁንም እቆያለሁ አላሉ ነበር” አለ በልልኝ ያላሉትን በመናገሩ ራሱን እየታዘበ ።

“ቆይታለች?” አሉ በደንታ ቢስነት ።

“እረ ጥኢት ነው ቆየት ያሉት ፣ ያጋጣሚ ሆኖ ወጣ ከማለታቸው — —”

“ቢል እንግዲያው ትንሽ ጋደም ልበል — — ደክሞኛል” ብለው ወደ መኝታ ቤት ገቡ ።

“እስቲ ምን አስፈራኝ? አልቀጠፍኩ ፣ አልሰረኩ ፣ ምን በወጣኝ ነው እንዲህ መሆኔ? ለዚያውም እኮ እንግልቱ ላይቀርልኝ! የሀል—ውሃ ጉዳይ ሆኖ ነውዴ ፣ የትስ ይኖር አልነበር” ብሎ አጠና አልጋው ላይ ቁጭ ብሎ ተከዘ ።

* * *

ከአንድ ወር በኋላ ሌላ አጋጣሚ አገኘ ። እንደከዚያ ቀደሙ አልፈራም ። “ዛሬስ የልቤን ተናግሬ ይለይልኛል” ብሎ ከቀኛዝማች ፊት ቆም እንዳለ ፣

“ምነው ይኸን ሰሞን ደህና አይደለህም እንዴ? ቅር ያለህ ትመስላለህ?” አሉት ትኩር ብለው እያዩ ።

“አይ!—— ለደህንነቱስ ደህና ነኝ” አለ ቅሬታው በፊቱ ላይ እየታዩ ።

“ቅርስ—ቅር ያለህ ትመስላለህ ፣ —— ምን ሆነሃል? ንገረኝ!” አሉት ሁኔታውን እያጤኑ ።

“አንቱም አልተመቸሁ ብዬ ነውዴ ፣ ቅሬታማ ምን ይጠፋል! እንዲያው ተዛሬ ተነገ እነግርኋለሁ ስል ——” ብሎ አንገቱን ሰበር አደረገ ።

“አትነግረኝም ኖሯል ታዲያ? —— ንገረኝ ምን የቸገረህ ነገር አለ?”

“ያው ስለ ራሴው ችግር ነው” አለ ።

“ምንድን ነው ችግሩ? —— ልጆችህ ናፈቁህ እንዴ?”

“መናፈቅማ የት ይቀራል? በያ ሰሞን ወረኸት አስጥፌ ልኬላቸው ነበር ። እነሱም ወዲህ የሚመጣ ሰው አጥተው ነው መሰል ፣